

OBSAH

HOSPODÁRSTVO UMR	2
Uplatnenie integrovaného prístupu	2
Špecifiká hospodárstva v UMR Okres Poprad	3
Štruktúra subjektov podľa hlavnej ekonomickej činnosti	5
Podnikateľské subjekty podľa počtu zamestnancov	7
Podnikateľské subjekty podľa vlastníctva	7
Výroba, priemysel, služby	8
Stavebníctvo	10
Poľnohospodárstvo	11
Lesníctvo	13
Zhrnutie problémov a pozitív	15
Špecifiká hospodárstva v UMR okres Kežmarok	16
Štruktúra subjektov podľa hlavnej ekonomickej činnosti	18
Podnikateľské subjekty podľa počtu zamestnancov	20
Podnikateľské subjekty podľa vlastníctva	20
Výroba, priemysel, služby	21
Stavebníctvo	22
Poľnohospodárstvo	23
Lesníctvo	26
Zhrnutie problémov a pozitív	27

Uplatnenie integrovaného prístupu

K úspešnému hospodárskemu rozvoju môžu prispieť rôzne aspekty integrácie. Ide o prepojenie rôznych „sfér“ miestnej ekonomiky v rámci UMR. Bývanie, doprava, zamestnanosť, kvalita životného prostredia a rad sociálnych prvkov – to všetko vzájomne pôsobí a ovplyvňuje hospodársky rozvoj. Napriek tomu sa kompetencie z administratívnych dôvodov neustále delia do samostatných oblastí. Rozvíjanie takto rozdelených spoločných priorít nie je jednoduché, pretože každá oblasť má vlastné ciele, priority a rozpočet. V hospodárskom rozvoji UMR však treba identifikovať, ako sa tieto inštitucionálne oddelené prvky vzájomne ovplyvňujú. Základnú architektúru hospodárstva UMR tak v rámci okresu Poprad ako aj v rámci okresu Kežmarok vytvárajú kľúčové väzby medzi trhmi práce a trhmi s bývaním. Toto prepojenie potvrdzuje potrebu začlenenia dopravných politík – vytvorenie integrovaného dopravného systému v rámci celého UMR (nielen turistickej časti ale aj ostatných častí zameraných na výrobu a bývanie). Hospodársky rozvoj na integrovanom princípe v rámci regiónu UMR vyžaduje pochopiť význam priestoru a jeho funkcií. V budúcnosti bude potrebné integrovať pôvodne samostatné hospodárske stratégie, ktoré boli vytvorené bez zohľadnenia spoločného priestoru, s priestorovými stratégiami, do ktorých patrí okrem hospodárskej politiky aj politika dopravná, bývania, bezpečnosti a sociálna (v širšom zmysle). Nejde o jednoduchý proces. V rámci integrovaného prístupu je potrebné v UMR určiť najrelevantnejší geometrický plán a selektívnejšie voľiť investičné priority. Pri integrácii hospodárskej a priestorovej stratégie je ťažšie stanoviť priority, ktoré majú z hľadiska ďalšieho vývoja pre samosprávy v UMR najväčší význam. Zároveň sa tým zdôrazňuje význam geometrie na báze mesto – región namiesto administratívne určeného geografického usporiadania podľa okresov alebo oficiálnych regiónov. Celky typu mesto – región sú vhodnejšie, pretože sú definované funkčne tak, aby niesli stopu veľkých miest, ktoré sú hnacou silou postindustriálnej ekonomiky a konkurencie. Konkurencia miest prináša tretí aspekt integrácie: prepojenie súkromného, verejného a neziskového sektora do partnerstva. Jadrom prístupu k jeho opätovnému objaveniu je rad silných verejno-súkromných partnerstiev. Veľkú časť kľúčových rozvojových aktivít zabezpečujú realizačné orgány vytvorené tak, aby v nich pracovali zamestnanci z verejného i súkromného sektora. Takéto štruktúry poskytujú potenciálnym investorom väčšiu dôveru v obchodnú logiku a rýchlosť prijímania potrebných rozhodnutí.

Jednou z priorít integrovaného prístupu je aj znižovanie nerovnosti medzi jednotlivými časťami UMR. Je však potrebné dosiahnuť, aby sa znevýhodnené oblasti napojili na prosperujúcejšie konkurenčné miesta. To môže byť otázka jednoduchého fyzického prístupu k zlepšeniu dopravného spojenia do oblasti s pracovnými miestami, môže ísť o prispôbenie zručností potrebám miestnych zamestnávateľov, či prilákanie bohatších domácností do menej prosperujúcich lokalít. Jednou z najväčších úloh politiky je napojiť chudobné oblasti na oblasti rastu v rôznych priestorových mierkach – miestnej, podregionálnej, regionálnej. Aj v rámci UMR sú vybrané miesta vnímané ako ostrovy – **Vysoké Tatry, Poprad** – a nie ako súčasť širšej funkčnej oblasti UMR. Tu znova pomôže širšia perspektíva mesta – regiónu, resp. menších samospráv zapojených do UMR. Najpravdepodobnejšou stratégiou pre niektoré menej rozvinuté samosprávy UMR je vytváranie bytového fondu a rezidenčného prostredia schopného prilákať domácnosti, ktoré budú dochádzať za prácou do neďalekých miest, ako je **Poprad, Svit, Kežmarok**, čo prinesie potenciálne príjmy z miestnych daní a odbytko miestnych tovarov a služieb.

V rámci integrovaného prístupu môže napomôcť aj špeciálny program financovania zameraný na štrukturálne slabšie, prevažne vidiecke časti UMR. Špecifická pozornosť sa musí venovať väzbám medzi tunajšími mestami a príľahlými vidieckymi oblasťami, aby sa tak vytvoril dominový efekt za mestskými centrami. Súhra faktorov, ako sú napríklad prírodné a ľudské zdroje, priemyselné modely, inovácie, mestský rozvoj a infraštruktúra, je ovplyvňovaná tak, aby prinášala prospech všetkým regionálnym zúčastneným subjektom. Štrukturálne silnejšia oblasť **Popradu, Vysokých Tatier, Svit a Kežmarku** by mala byť iniciátorom rozvoja ostatných menej rozvinutých samospráv.

Integrácia, nová dynamika rozvoja UMR

Zabezpečiť, aby politiky rozvoja miest v rámci UMR integrovali rôzne ciele a prvky a **nezameriavali sa na jedno odvetvie**, si stále vyžaduje veľa úsilia. Európska iniciatíva v tomto smere sa začala v roku 2008 v Marseille, kde sa členské štáty dohodli na vytvorení spoločného európskeho referenčného rámca pre trvalo udržateľné mestá na podporu implementácie Lipskej charty na miestnej úrovni. Tento rámec sa teraz rozvíja na základe širokej

bázy, v ktorej sú zastúpené mestá, členské štáty, Európska komisia a urbanisti. Ďalšia realizácia európskeho „mestského acquis“ ako nedeliteľnej súčasti územnej súdržnosti si v budúcnosti bude vyžadovať silný politický záväzok na všetkých úrovniach. Mestá sú životne dôležité pre udržateľný rozvoj celého územia UMR. Sú to miesta, kľúčové body, kde možno z miestnej ekonomiky vytvoriť silnejšie, ekologickejšie a sociálne inkluzívnejšie hospodárstvo. Práve preto je posilnenie mestských politík v celej Európskej únii jednou z hlavných politických priorít Komisie (2.12.2021, https://ec.europa.eu/regional_policy/sources/docgener/panorama/pdf/mag34/mag34_sk.pdf).

Integrovaný prístup umožní podporu každej časti územia UMR pri dodržiavaní zásady primeranosti, s osobitnými opatreniami pre konkrétnu samosprávu.

Nedostatočné prepojenie miestnej a regionálnej úrovne UMR, ako aj limitované prostriedky neumožňujú dostatočne rozvinúť a využiť subregionálny a miestny rozvojový potenciál. Preto je dôležité **posilniť integrovaný územný prístup na regionálnej a miestnej úrovni**, ktorý musí byť jedným z kľúčových prvkov mechanizmu implementácie politiky rozvoja v rámci UMR. Vo fáze programovania je tak nevyhnutné identifikovať oblasti intervencií, ktoré budú podporované z národnej úrovne (napr. infraštruktúrne projekty, výskum a inovácie s dopadom na celé územie a pod.). Ostatné intervencie treba realizovať len na základe integrovaného územného prístupu, ktorý bude synergicky prepájať regionálnu a miestnu úroveň UMR a **zohľadňovať vzťahy medzi mestom a vidiekom, centrom a perifériou**.

Podpora verejného sektora by sa mala prioritne zamerať na investície prispievajúce k rastu a zamestnanosti, s cieľom zabezpečenia lepšej udržateľnosti investícií. V tomto kontexte sú kľúčové administratívne kapacity, a to najmä na miestnej úrovni pre proces prípravy, riadenia a požadovanej realizácie integrovaných územných prístupov. Dôležitou úlohou takéhoto integrovaného územného prístupu bude **správne prepojenie prístupu „top down“ (zhora nadol) s prístupom „bottom up“ (zdola nahor)**. Predpokladom by malo byť efektívne fungovanie viacúrovňového riadenia UMR, kde sú zapájaní partneri zo všetkých úrovní a spolupracujú pri identifikácii potrieb a investičných priorít, ako aj hľadaní optimálnych riešení pre rozvoj UMR. Na efektívnejšiu realizáciu integrovaného územného prístupu je nutné zjednodušiť pravidlá a umožniť administratívne nenáročnú kombináciu rôznych zdrojov prostredníctvom širšieho a jednoduchšieho využitia multifondových programov, ktoré umožnia komplexné riešenia prioritných problémov UMR, a koncentrovať podporu na hlavné ciele a investície na subregionálnej úrovni, a to s dôrazom na celkové zvýšenie ich konkurenčnej výhody (25. 11. 2021, <http://www.europarl.europa.eu/factsheets/sk/sheet/98/europska-uzemna-spolupraca>).

Špecifiká hospodárstva v UMR Okres Poprad

Prevažná časť prvých priemyselných závodov vznikla ako remeselnícke dielne. Už v 17. stor. vznikli pod Tatrami dielne na výrobu ručného papiera, najznámejšou sa stala popradská papiereň. Továreň C. A. Scholtz v Matejovciach na výrobu kovového a emailového tovaru každého druhu bola založená v r. 1845. Vyvíjala sa tu aj pivovarnícka výroba. Starší pivovar bol v Poprade založený v r. 1812. V r. 1904 začala v Poprade svoju činnosť Popradská vozovka a strojárň Daniel Haláth, od r. 1925 továreň na výrobu vagónov - Vagónka. V Mangánorudných baniach v Kišovciach sa začala mangánová ruda ťažiť v r. 1895, vo Švábovciach až v r. 1924. V r. 1934 továrnik Baťa založil Baťovu firmu v Batizovciach, účastinnú spoločnosť Svät, na výrobu celulózoých vlákien, hodvábu, striže a celofánu. V súčasnosti má z hľadiska hospodárskeho Popradský okres významné postavenie v rámci kraja. Je tu rozvinutý predovšetkým strojársky a chemický priemysel, z ďalších odvetví sú významné najmä textilný priemysel a výroba potravín. Tieto odvetvia sú koncentrované v okresnom meste a neďalekom Svite. V Poprade v Tatravagónke, a. s., sa vyrábajú a opravujú železničné koľajové vozidlá a ich podvozky. V Matejovciach má prevádzku Whirlpool, a. s., vyrábajúci automatické práčky a Tatramat, a. s., kde sa zhotovujú ohrievače. Firma Chemosvit, a. s., vo Svite produkuje flexibilné fólie a výrobky z obalových fólií, fólie pre elektrotechnický priemysel, baliace automaty, polypropylénové vlákna, strojárské produkty a i. V Tatravagónke Svät - SOCKS, a. s., sa vyrábajú pánske, dámske a detské pančuchové nohavice a ponožky. Popradský pivovar pokračuje v dlhodohej tradícii a produkuje výborné pivo. Potravinárskou výrobou - konzervovaním potravín sa zaoberá TATRAKON, spol. s r. o., v Poprade a veľmi známa je aj popradská káva, ktorá sa praží a balí v Baliarňach obchodu, a. s., Poprad (12.11.2021, https://www.slovensko.sk/sk/lokality/_56ae5995-23fc-43ec-b242-99bd14c175f6).

Súkromný sektor v okrese Poprad tvoria právnické osoby - ziskové a fyzické osoby podnikatelia. Celkový počet fyzických osôb v okrese Poprad dlhodobo klesá. Kým v roku 2010 bolo v okrese evidovaných 8044 fyzických osôb podnikateľov, v roku 2020 ich počet klesol na 6329. Priamo v meste Poprad je od roku 2017 evidovaný klesajúci trend (s výnimkou roku 2019). Kolísavý vývoj bol aj v prípade mesta Svit. Vo všetkých 3 mestách v priemere od roku 2010 počet podnikateľských subjektov klesá.

Fyzické osoby podnikatelia											
	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020
okr. Poprad											
Fyzické osoby podnikatelia	8 044	7 713	7 359	7 263	6 929	6 206	6 389	6 391	6 081	6 576	6329
m. Poprad											
Fyzické osoby podnikatelia	4 487	4 267	4 047	4 005	3 808	3 378	3 455	3 433	3 126	3 317	3188
Živnostníci	4 150	3 922	3 681	3 632	3 415	3 151	3 213	3173	2 856	3 022	2872
m Svit											
Fyzické osoby podnikatelia	480	485	477	468	443	396	407	395	371	381	377
Živnostníci	442	445	434	424	401	367	378	365	341	353	349
m. Vysoké Tatry											
Fyzické osoby podnikatelia	401	372	376	360	349	294	300	300	270	305	308
Živnostníci	373	345	348	330	319	280	284	285	251	284	288

Zdroj: ŠÚ SR, DataCubes, 2021

Vývoj počtu fyzických osôb podnikateľov v jednotlivých obciach nebol rovnomerný. K nárastu počtu podnikateľských subjektov došlo v obci Batizovce, Gerlachov, Mengusovce. K najvyššiemu nárastu došlo v obci Nová Lesná - 156 v roku 2020.

Fyzické osoby podnikatelia											
Fyzické osoby podnikatelia	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020
Batizovce	88	92	83	86	91	85	91	101	98	92	95
Gánovce	101	112	98	91	88	81	90	92	83	95	93
Gerlachov, okres Poprad	43	39	29	31	35	36	40	48	42	41	47
Mengusovce	37	34	30	29	29	28	32	37	41	47	46
Nová Lesná	90	102	96	116	114	110	134	135	139	148	156
Veľký Slavkov	77	81	67	59	59	63	71	74	81	75	78

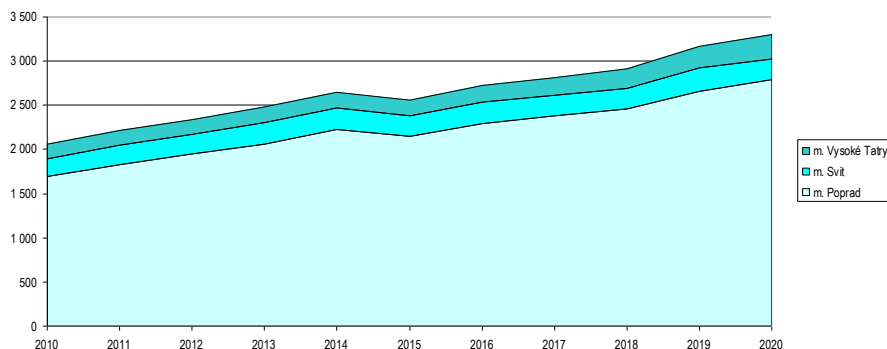
Zdroj: ŠÚ SR, DataCubes, 2021

Vývoj počtu právnických osôb v okrese zaznamenal stúpajúcu tendenciu. Do roku 2020 stúpol ich počet na 5137. Z tohto počtu bolo 3938 obchodných spoločností. Celkový nárast za sledované obdobie predstavoval 68,14 %. Nárast podnikateľských subjektov bol zaznamenaný aj v meste Poprad a Vysoké Tatry.

Právnické osoby											
	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020
okr. Poprad											
Právnické osoby spolu	3 646	3 899	4 131	4 357	4 633	3 536	3 808	4 235	4 506	4 852	5137
Obchodné spoločnosti	2 342	2 532	2 692	2 918	3 126	3 101	3 312	3 403	3 533	3 788	3938
Družstvá	25	27	26	26	26	22	23	24	26	26	25
Štátne podniky	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Rozpočtové organizácie	92	95	95	93	95	91	91	92	93	95	93
Príspevkové organizácie	10	10	11	11	12	13	13	13	13	13	13
Ostatné organizácie	1 177	1 235	1 307	1 309	1 374	309	369	703	841	930	1068
m. Poprad											
PO spolu	2 329	2 485	2 619	2 759	2 957	2 350	2 521	2 785	2 920	3 114	3260
Ziskové	1 692	1 833	1 944	2 065	2 231	2 152	2 297	2 383	2 462	2 653	2789

Neziskové	637	652	675	694	726	198	224	402	458	461	471
m. Svit											
PO spoliu	295	312	321	344	348	247	262	277	286	318	292
Ziskové	203	217	222	242	242	226	237	229	229	271	236
neziskové	92	95	99	102	106	21	25	48	57	47	56
m. Vysoké Tatry											
PO spoliu	337	346	354	358	364	212	231	278	307	339	374
Ziskové	163	168	168	173	177	180	195	200	220	249	277
neziskové	174	178	186	185	187	32	36	78	87	90	97

Zdroj: ŠÚ SR, DataCubes, 2021

Obrázok: Vývoj počtu právnických osôb ziskových v meste Poprad, Svit a Vysoké Tatry

Zdroj: ŠÚ SR, DataCubes, 2021

V samotnom meste Poprad bol zaznamenaný prudký nárast právnických osôb - podnikateľov. Počet neziskových subjektov naopak klesal. K veľkému poklesu došlo v prípade neziskových subjektov v meste Vysoké Tatry.

Právnické osoby v obciach UMR											
	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020
Batizovce	47	46	51	54	55	36	36	39	49	56	59
Gánovce	39	40	42	48	49	39	42	46	49	59	60
Gerlachov, okres Poprad	20	21	21	25	29	17	17	18	25	23	37
Nová Lesná	55	58	65	80	84	53	55	64	67	70	81
Veľký Slavkov	41	47	54	58	60	47	49	52	60	64	77

Zdroj: ŠÚ SR, DataCubes, 2021

Z obcí bol najväčší počet právnických osôb v obci Nová Lesná (81) a Veľký Slavkov (77). V obidvoch obciach dochádza k nárastu počtu subjektov, čo je predpokladom rozširovania ponuky služieb a výroby na území UMR.

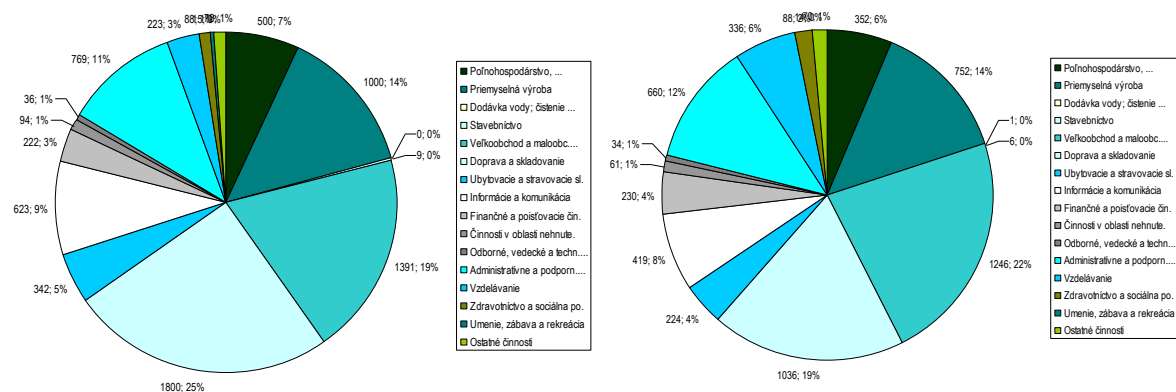
Štruktúra subjektov podľa hlavnej ekonomickej činnosti

Podľa ekonomickej klasifikácie NACE bolo najviac živnostníkov činných v veľko a maloobchode, priemyselnej výrobe a administratívnych činnostiach. Výraznejší pokles nastal v prípade živnostníkov v poľnohospodárstve a priemyselnej výrobe. K poklesu došlo aj v prípade ostatných nosných odvetví. V prípade dopravy a skladovania klesol počet fyzických osôb od roku 2010 do roku 2020 z 1800 na 1036.

Živnostníci podľa vybraných ekonomických činností SK NACE Rev.2											
	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020
okr. Poprad											
Spolu	7534	7188	6806	6694	6330	5861	6021	6004	5658	6137	5855
Poľnohospodárstvo, ...	500	477	426	396	380	380	401	370	352	384	352
Priemysel spolu	1009	940	893	870	844	777	785	771	716	793	759

Priemyselná výroba	1000	928	884	863	833	767	778	765	711	787	752
Dodávka vody; čistenie ...	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1
Stavebníctvo	9	12	9	7	11	10	7	6	5	6	6
Veľkoobchod a maloobc....	1391	1370	1273	1243	1182	1113	1139	1138	1151	1332	1246
Doprava a skladovanie	1800	1647	1486	1450	1391	1215	1248	1188	1031	1086	1036
Ubytovacie a stravovacie sl.	342	335	337	374	256	251	253	250	224	239	224
Informácie a komunikácia	623	597	578	556	531	454	448	441	409	437	419
Finančné a poisťovacie čin.	222	222	228	221	201	191	194	208	207	230	230
Činnosti v oblasti nehnute.	94	78	79	75	70	70	68	88	82	68	61
Odborné, vedecké a techn....	36	30	27	33	33	29	36	36	30	41	34
Administratívne a podporm....	769	750	737	719	681	653	675	710	683	695	660
Vzdelávanie	223	230	235	243	245	230	243	261	267	310	336
Zdravotníctvo a sociálna po.	88	83	85	97	91	99	111	110	94	96	88
Umenie, zábava a rekreácia	15	12	23	28	33	28	20	17	15	14	14
Ostatné činnosti	78	82	72	67	73	71	72	77	74	77	70

Zdroj: ŠÚ SR, DataCubes, 2021

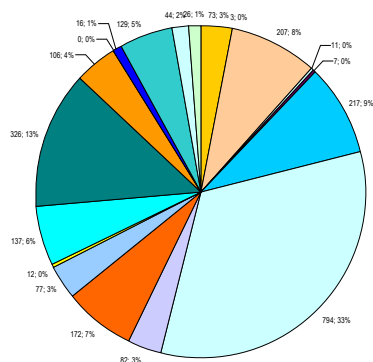

Štruktúra právnických osôb v okrese Poprad je nasledovná: najväčší počet právnických osôb bolo evidovaných v odvetví priemyslu (564), veľkoobchod a maloobchod (707), odborných a vedeckých činnostiach (605) a v ubytovaní a stravovaní (320).

Právnické osoby podľa vybraných ekonomických činností SK NACE Rev.2											
	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020
okr. Poprad											
Spolu	2 439	2 660	2 820	3 024	3 251	3 206	3 434	3 534	3 688	4 039	4267
Poľnohospodárstvo, les....	73	80	83	94	107	113	128	130	129	129	131
Priemysel spolu	228	255	253	257	265	258	282	348	398	470	564
Ťažba a dobývanie	3	3	2	2	2	3	3	3	3	3	2
Priemyselná výroba	207	235	236	238	245	236	260	324	375	445	538
Dodávka elektriny, plynu...	11	10	9	9	10	9	9	11	10	10	10
Dodávka vody; čistenie ...	7	7	6	8	8	10	10	10	10	12	14
Stavebníctvo	217	247	265	303	348	334	357	383	395	461	507
Veľkoobchod a maloob....	794	821	829	856	892	758	870	763	746	727	707
Doprava a skladovanie	82	96	108	115	131	138	141	141	152	170	169
Ubytovacie a stravov....	172	193	207	228	253	248	259	262	286	308	320

Informácie a komunikácia	77	87	101	113	124	135	140	153	160	168	174
Finančné a poisťovacie ...	12	11	15	18	16	13	9	8	4	6	7
Činnosti v oblasti nehn...	137	149	168	171	181	176	188	201	205	230	244
Odborné, vedecké a tec...	326	361	396	432	460	463	469	500	532	569	605
Administratívne a podpo...	106	124	148	159	184	260	277	311	321	414	432
Verejná správa a obrana;	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Vzdelávanie	16	18	20	25	27	34	33	45	50	54	54
Zdravníctvo a sociálna po.	129	143	150	162	161	172	175	172	174	175	174
Umenie, zábava a rekreácia	44	48	48	54	58	57	59	61	67	66	70
Ostatné činnosti	26	27	29	37	44	47	47	56	69	92	109

Zdroj: ŠÚ SR, DataCubes, 2021

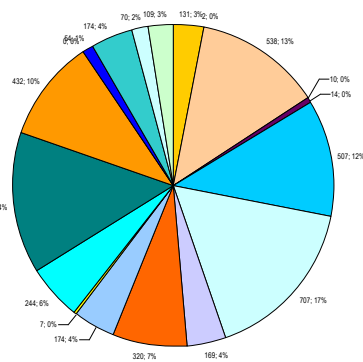

2010

2020

Obrázok: Právnické osoby podľa vybraných ekonomických činností SK NACE Rev.2 v %

Zdroj: ŠÚ SR, DataCubes, 2021

Podnikateľské subjekty podľa počtu zamestnancov

Najviac podnikateľských subjektov podľa veľkostnej skupiny je od 0 - 49 zamestnancov. Od roku 2010 stúpol počet týchto subjektov na 2312. Stredne veľkých subjektov bolo v okrese Poprad evidovaných 51. Až 10 podnikov bolo vo veľkostnej skupine nad 250.

Podnikateľské subjekty podľa počtu zamestnancov											
	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020
okr. Poprad											
nezistené	1	10	3	10	190	1 149	1 404	1 419	1 479	1 710	1 894
0 - 49	2362	2582	2748	2945	2993	1 992	1 964	2 049	2 145	2 263	2 312
50 - 249	62	56	55	56	56	54	54	55	52	57	51
250 a viac	14	12	14	13	12	11	12	11	12	9	10

Zdroj: ŠÚ SR, DataCubes, 2021

V okrese Poprad pôsobí niekoľko významných podnikov. Medzi najväčších patria (počet zamestnancov k 31.12.2016) TATRAVAGÓNKA a. s.: 2134 zamestnancov, Nemocnica Poprad, a. s.: 1350 zamestnancov, WHIRLPOOL Slovakia spol. s r. o.: 1129 zamestnancov, CHEMOSVIT FOLIE, a. s.: 940 zamestnancov, Podtatranská vodárenská prevádzková spoločnosť, a. s.: 579 zamestnancov, SINTRA spol. s r. o. Odštepny závod ZDROJ Poprad: 455 zamestnancov, SCHULE Slovakia, s. r. o.: 386 zamestnancov, PRO POPULO Poprad, s. r. o.: 329 zamestnancov, STROJCEHM, a. s.: 323 zamestnancov a GGP Slovakia, s. r. o.: 312 zamestnancov (Michelová Z., 2017).

Podnikateľské subjekty podľa vlastníctva

Nasledujúca tabuľka prezentuje počet a vývoj podnikov v okrese Poprad podľa vlastníctva. V roku 2020 bolo evidovaných 349 podnikov so zahraničnou účasťou. S medzinárodnou účasťou bolo evidovaných 88 podnikov.

Podnikateľské subjekty podľa vlastníctva											
	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020
okr. Poprad											
Podniky spolu	2 439	2 660	2 820	3 024	3 251	3 206	3 434	3 534	3 688	4 039	4267
Súkromný sektor	2 428	2 649	2 808	3 013	3 240	3 194	3 421	3 518	3 672	4 023	4251
z toho zahraničné	171	206	214	202	212	145	163	165	175	265	349
z toho medzinárodné	125	119	87	85	91	81	80	83	82	88	88

Zdroj: ŠÚ SR, DataCubes, 2021

Výroba, priemysel, služby

Priemysel v UMR je rôznorodý s čiastočnou orientáciou na niektoré výrobné odvetvia. Dôležité zastúpenie má potravinársky, elektrotechnický, strojársky, chemický, textilný a odevný priemysel. Je hlavne koncentrovaný do okresných miest. Najsilnejšie priemyselné podniky sú sústredené v dvoch mestách UMR a to Poprad a Svit, ktoré svojou priemyselnou produkciou dominujú vo všetkých hodnotených ukazovateľoch vysoko nad ostatnými mestami a obcami UMR. Význam podnikov v týchto mestách je v celoslovenskom meradle oproti najsilnejším priemyselným subjektom zanedbateľný. Najväčším podnikom v UMR je spoločnosť Whirlpool Slovakia, s.r.o.. Medzi ďalšie významné spoločnosti v kraji patria: Tatragónka a.s. Poprad; Stiga Slovakia, s.r.o. Poprad (strojársky priemysel). Ďalším významným podnikom je Chemosvit Folie a.s. vo Svite (UPN POSK, 2018). V rámci riešeného územia sa nachádza jeden priemyselný park - Poprad - Matejovce s rozlohou 9,1 ha. Celý areál PP je vybavený kamerovým systémom a verejným osvetlením. K PP je vybudovaná vonkajšia prístupová komunikácia (obojsmerná s chodníkmi a parkoviskami). Napojenie na diaľnicu D1 do 1 km. Podnikateľskú činnosť v PP vykonáva 8 subjektov, ktoré zamestnávajú v priemere 476 pracovníkov. Etablované spoločnosti: TOL, spol.s r.o. (potravinársky priemysel, import a distribúcia cukrovínok a priemyselného tovaru), HO&PE FAMILY, s.r.o. (potravinársky priemysel, výroba mrazených potravinárskych výrobkov – polotovarov), GGP Slovakia, s.r.o. (výroba záhradnej techniky), CA.BI,s.r.o. (sprostredkovateľská činnosť v oblasti obchodu a služieb), TRANSERVICE EUROPA SK,s.r.o. (logistické a skladovacie služby), Immergas Europe s.r.o. (výroba energetických zariadení – plynových kotlov), Ing.Dušan Popovič (výroba drobných klampiarskych výrobkov), LPH,s.r.o. (výroba výliskov z plastov, vrátane montáží väčších celkov) (14.11.2021, <https://www.priemyselneparkyslovenska.sk/sk/10/poprad/priemyselna-zona/104/priemyselny-park-poprad-matejovce>).

História priemyselnej výroby v **Poprade** bola započatá v r. 1692, kedy bola založená papiereň Jakubom Zieserom st.. V nej sa vyrábala najkvalitnejší papier v strednej Európe. V činnosti bola do r. 1962, kedy bola časť strojov prevezená do Ružomberka. V r. 1812 začal svoju činnosť prvý spišský parný pivovar a sladovňa a v r. 1904 bola založená Popradská vozovka a strojárň Daniel Haláth, od r. 1925 továreň na výrobu vagónov. Od r. 1903 začala svoju činnosť tehelňa. Rozvoj Popradu je úzko spätý s rozvojom turistického ruchu vo Vysokých Tatrách, vďaka ktorému začala v r. 1908 svoju prevádzku aj Tatranská elektrická železnica. Po vzniku ČSR nastal rozmach priemyslu, ktorý pokračuje aj v súčasnosti. Vybudovali sa nové sídliská, kultúrne, sociálne, zdravotnícke zariadenia, letisko, hotely, športoviská (12.11.2021, https://www.slovensko.sk/sk/lokality/_321c1779-69c5-4db6-b70b-98afd2abc958). Dominantné postavenie v priemyselnej základni mesta Poprad má strojársky priemysel. Reprezentantmi týchto odvetví sú najväčšie priemyselné organizácie v okrese, čo do objemu produkcie a taktiež zamestnávania pracovníkov (Tatragónka a.s. Poprad, Tatramat a.s. Poprad, Whirlpool Slovakia s.r.o., Poprad, Quassar Tatramat a.s. Poprad). Ďalej má tu svoje zastúpenie potravinársky priemysel (Tatracon s.r.o. Poprad), drevospracujúci priemysel (FZ.SORINO HOZZ Vydriň). Okrem uvedených odvetví je tu ešte zastúpené odvetvie palív a energetiky – (Slov. plynár. priemysel, odšt. závod Poprad a Východoslovenská energetika – prevádzka Poprad) (PHSR, 2006).

Obyvatelia obce **Batizovce** sa v minulosti zaoberali poľnohosp., lesnými prácami, pálením uhlia, hrnčiarstvom, tkaním ľanového plátna. V roku 1794 tu postavili plátennícke bielizň. Neskôr pribudla tehelňa, zrušená v roku 1965. Po založení Baťovej firmy v neďalekom Svite v roku 1934 vznikli pre obyvateľov nové zárobkové možnosti. V súčasnosti je to rozvíjajúca sa obec so strojárstvom, drobným podnikaním a rozširujúcimi sa službami cestovného ruchu. Nachádza sa tu poľnohosp. družstvo (12.11.2021, https://www.slovensko.sk/sk/lokality/_28eecd00-b664-4a36-9291-6f64aa6aaf1f). Štruktúra a kapacita ekonomických aktivít je úmerná potenciálu obce. Dominuje terciálny sektor. Podnikateľská činnosť je charakterizovaná niekoľkými menšími podnikateľskými

subjektmi, prevažujú s počtom zamestnancov do 20 zamestnancov. Väčšina subjektov sú zo súkromného sektoru. Ďalšie podnikanie vykonávajú fyzické osoby (živnostníci). Medzi hlavné väčšie podnikateľské subjekty v oblasti stavebníctva patria Štrkopiesky a Agrostav, ktoré majú priestorovo najnáročnejšiu výrobu. Oblasť priemyslu zastupujú 4 subjekty, najväčší je Porybtys s.r.o., v oblasti potravinárstva sú dva subjekty. Poľnohospodárskej výrobe sa venuje jedno poľnohospodárske družstvo. Lesy obhospodaruje pozemkové spoločenstvo urbariátu Batizovce (PHRSR, 2015).

Obyvateľstvo obce **Gánovce** sa zaoberalo poľnohosp., ovocinárstvom a včelárstvom. Na alkalicko-zemitých prameňoch (24,2 °C) vznikli v 16. stor. kúpele na liečenie zažívacích chorôb, ktoré boli majetkom Mariássyovcov, neskôr Okolicsányiovcov. Kúpeľné budovy prebudoval v pol. 19. stor. A. Korponay. Kúpele boli v plnej prevádzke do roku 1992. V obci sa nachádza Slovenský hydrometeorologický ústav, oddelenie aerológie a merania ozónu (12.11.2021, https://www.slovensko.sk/sk/lokality/_5a6700a5-36a5-4346-8507-e27e4d2a3e12).

V obci **Gerlachov** sa nachádza poľnohosp. družstvo. Priemysel v obci nie je rozvinutý. Charakter obce sa mení na rozrastajúce sa turistické stredisko s bohatými možnosťami ubytovania. V obci sa nachádza 4-hviezdičkový hotel, v ktorého areáli sa nachádza apartmánová vila, reštaurácia, jazierko s rybami, viacúčelový tenisový kurt, detské ihrisko, prírodný krb s posedením a relaxačné centrum (12.11.2021, https://www.slovensko.sk/sk/lokality/_9838b0ba-0d40-42ae-99e5-bbf599faa30f).

Obyvatelia **Novej Lesnej** pestovali v minulosti ľan, zaoberali sa povozníctvom a poľovníctvom. Za 1. ČSR sa venovali aj práci v tatranských podnikoch cestovného ruchu. V posledných desaťročiach výrazne vzrástla rekreačná funkcia obce. Priemysel v obci nie je rozvinutý (12.11.2021, https://www.slovensko.sk/sk/lokality/_29b7e5d4-34cd-49f3-a3bc-82e3b9bcaa36).

Mesto Svit má svoj základný kameň v priemyselnej výrobe. Situované je na poľnohospodársky menej výhodnom území v inverznej polohe podhoria horského masívu Baba. Zóna priemyslu v západnej časti katastrálneho územia mesta je plošne rozsiahla (ÚPN, 2007, 2008, 2018). **Svit** je mesto s mladou históriou, ktorá sa začala písať až v 40. rokoch 20. stor. Výstavba mesta je organicky spätá so začiatkami výstavby fabriky v r. 1934. Pri zrode fabriky a mesta stál Baťa, továrnik v Zlíne, ktorý využil rozvoj priemyselnej výroby na Slovensku po veľkej hospodárskej kríze a založil Baťovu firmu v Batizovciach. Priemyselné a obytné objekty postupne vyrástli na močaristej "Štokave". Baťova firma v Batizovciach, účastinná spoločnosť vo Svite, sa pomerne rýchlo rozrástla. V r. 1936 bola daná do prevádzky výrobná hodvábu, r. 1937 nová výroba striže, r. 1938 výroba celofánu a r. 1939 sa z Liptovského Mikuláša presťahovala do Svitu kompletná pančuchárska dielňa. Po r. 1945 bola Baťova firma Svit znárodnená a v r. 1951 tu vznikli dva podniky - Chemosvit s chemickou a strojárskou výrobou a Tatravit s pletiarskou výrobou. V Chemosvite sa sústredili na výrobu polyamidovej striže, ktorá sa hlavne v šesťdesiatych rokoch rozšírila a zároveň modernizovali výrobu celofánu. V Tatravite sa z inovovaných materiálov začalo vyrábať vrchné ošatenie, pletená bielizeň, ponožky a pančuchy. Tatravit v 60. rokoch združoval organizačne všetky pletiarske závody na Slovensku a podieľal sa na výstavbe nového závodu v Spišskej Novej Vsi. 1. januára 1951 bol vo Svite založený Výskumný ústav chemických vlákien, zameraný na aplikovaný výskum a vývoj technológie výroby chemických vlákien. Všetky závody pokračujú vo svojej činnosti aj v súčasnosti. Firma Chemosvit, a. s., vo Svite produkuje flexibilné fólie a výrobky z obalových fólií, fólie pre elektrotechnický priemysel, baliace automaty, polypropylénové vlákna, strojárske produkty a i. V Tatravite Svit - SOCKS, a. s., sa vyrábajú pánske, dámske a detské pančuchové nohavice a ponožky z česanej bavlnenej priadze alebo bavlnených zmesí. Ročne sa tu vyrobí viac ako 18 miliónov párov a kusov ponožiek, podkolenok a detských pančuchových nohavíc (12.11.2021, https://www.slovensko.sk/sk/lokality/_ac618152-576e-42f3-aa06-0d2a9186e28a). Jestvujúci hlavný výrobný areál Chemosvitu, Tatravitu, Tatrapeka a Mäsokombinátu je v podstate v štádiu revitalizácie a má rezervy pre prestavbu a inováciu. Okrem tohto výrobného areálu navrhujeme v siedmom urbanistickom obvode a vo štvrtom urbanistickom obvode, rozvoj miestneho priemyslu. V lokalite Breziny, pri preložke cesty Svit – Tatranská Polianka je navrhnutý areál výroby. Je dobre dopravné napojený na železniciu a cestu I/18. V pretiahlom území siedmeho urbanistického obvodu sú navrhnuté tri nové priemyselné prevádzky a rozvoj areálu technických služieb s kompostárňou. Všetky sú dopravné napojené na cestu I/18. Funkčne súvisia s už jestvujúcimi prevádzkami vybavenosti mesta.

V obci **Veľký Slavkov** nie je priemyselná výroba rozvinutá. V 18. stor. obyvatelia pestovali ľan, ovce, pálili lieh. Od druhej polovice 19. stor. sa venovali aj rozvoju cestovného ruchu. Už pred 1. svetovou vojnou mal Veľký

Slavkov vlastnú turistickú osadu - Westerov park (12.11.2021, https://www.slovensko.sk/sk/lokality/_99ef1fcd-af5e-4424-b3fe-d144038c3cf7).

Stavebníctvo

Stavebníctvo je v oblasti súkromných i verejných investícií v ostatných rokoch stále považované za jedno z rozhodujúcich odvetví slovenskej ekonomiky. Stavebníctvo je hlavným realizátorom stavieb a budov, ktoré sú dôležitou súčasťou investícií, resp. tvorby hrubého fixného kapitálu. Podiel stavieb a budov na tvorbe hrubého fixného kapitálu dosahuje 40 až 50 %. Región UMR ako aj celý prešovský kraj patrí k najslabším v sektore stavebníctva. Stavebníctvo a jeho rozvoj je výrazne závislé od budovania technickej infraštruktúry. Postavenie stavebníctva v hospodárstve UMR ako celku možno hodnotiť hlavne dvoma ukazovateľmi: podielom odvetvia stavebníctva na tvorbe hrubého domáceho produktu, resp. celkovou stavebnou produkciou v tis. € a podielom odvetvia stavebníctva na celkovej zamestnanosti v UMR. .

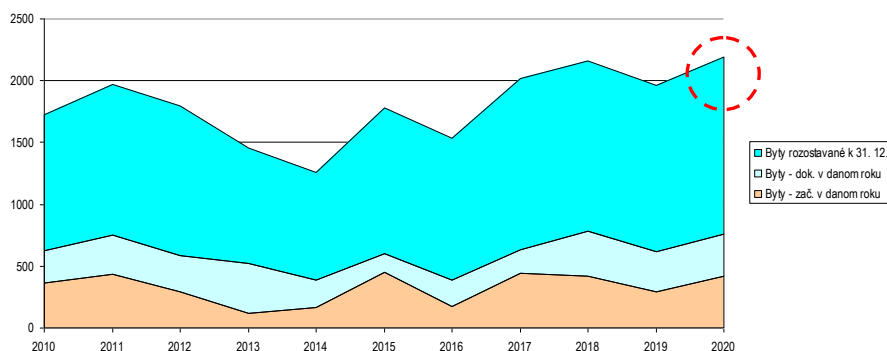
Stavebníctvo - podniky s viac ako 20 zamestnancami v okrese Poprad											
	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020
A	25 998	33 457	26 408	20 007	18 928	25 197	19 005	18 550	17 232	26 972	17 254
B	36 536	45 982	50 696	31 906	27 721	52 647	31 329	39 591	23 210	37 835	22 583
C	556	567	546	483	506	469	443	412	383	501	395
D	46 758	59 007	48 384	41 406	37 408	53 691	42 890	45 057	44 970	53 890	43 637
E	65 712	81 097	92 884	66 031	54 784	112 182	70 705	96 164	60 568	75 594	57 113
F	1 041	1 137	1 415	961	995	1 763	955	1 065	1 035	1 095	1 012
A	Stavebná produkcia vykonaná vlastnými zamestnancami (tis. Eur)										
B	Stavebná produkcia podľa dodávateľských zmlúv (tis. Eur)										
C	Priemerný evidenčný počet zamestnancov (osoby)										
D	Produktivita práce na zamestnanca zo stav. produkcie vykonanej vlast. zamest. (Eur)										
E	Produktivita práce na zamestnanca zo stav. produkcie podľa dodávateľ. Zmlúv (Eur)										
F	Priemerná nominálna mesačná mzda zamestnanca (Eur)										

Zdroj: ŠÚ SR, DataCubes, 2021

Trendmi v stavebníctve sú okrem novej bytovej či rodinnej výstavby, rekonštrukcie a modernizácie, opravy a údržby bytov a domov aj ostatné špecifické stavebné práce. Smer zamerania stavebnej produkcie sa orientuje na modernizáciu, zatepľovanie fasád budov a stavieb, výmenu okien s prihliadnutím na úspory energie a znižovanie nákladov na bývanie. S rastúcimi nárokmi na údržbu, opravu stavebných fondov a zvýšenie užívateľskej kvality budov a stavieb rastie i potreba výstavby energeticky úsporných domov (nízkoenergetických a pasívnych domov), či drevostavieb, ktorým dominujú progresívne a obnoviteľné zdroje energie (UPN PSK, 2018).

Stavebníctvo - stavebná produkcia v okrese Poprad											
	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020
Byty - rozostavané k 1. 1.	999	1 104	1 213	1 216	926	874	1 184	1 134	1 327	1 382	1 347
Byty - zač. v danom roku	362	434	293	118	167	453	174	442	417	289	422
Byty - dok. v danom roku	261	317	291	408	219	152	212	194	364	325	338
Byty rozostavané k 31. 12.	1 100	1 221	1 215	926	874	1 175	1 146	1 382	1 380	1 346	1 431
Prie. obytl.plocha bytu (m ²)	76,3	59,9	70,7	62	95,5	91,9	75,9	74	63,3	65,5	64,3

Zdroj: ŠÚ SR, DataCubes, 2021

Obrázok: Stavebníctvo - stavebná produkcia v okrese Poprad
Zdroj: ŠÚ SR, DataCubes, 2021

Vývoj stavebnej produkcie v okrese Poprad bol v sledovanom období nerovnomerný. Rozostavané aj dokončené byty zaznamenali od 2010 nerovnomerný vývoj s rastom aj poklesom. K roku 2020 bolo rozostavaných celkovo 1347 bytov. Priemerná obytná plocha od roku 2014 postupne klesá. V súčasnosti sa je úrovni cca. 65 m². Najvýznamnejším stavebným podnikom v UMR je Arprog, a.s. Poprad - inžinierske a dopravné stavby, cestné komunikácie.

Poľnohospodárstvo

Rastlinná výroba v odvetví poľnohospodárstva je zameraná na pestovanie obilnín (jačmeň, pšenica, raž, ovos), zemiakov, ľanu a krmovín. Hlavné zameranie poľnohospodárskej výroby spočíva v pestovaní krmív pre živočíšnu výrobu, čo vyplýva z prírodných podmienok okresu. Výroba krmovín a obilnín – jadra zabezpečuje potrebu živočíšnej výroby. Okres Poprad je dôležitou zemiakárskou oblasťou v rámci Slovenska. Pestovateľské plochy zemiakov v okrese však klesajú, preto je ťažiskom opatrení zvýšenie úrovne hektárových úrod pri súčasnom znižovaní potreby ručných prác. Živočíšna výroba sa v okrese orientuje na chov hovädzieho dobytku, oviec, ošípaných. Pre chov dobytku sú veľmi dobré podmienky. Hospodárenie na pôdnom fonde je limitované: národnými parkami a ich ochranou zdrojov pitnej vody, ochranou prírody a krajiny (PHSR, 2006).

Orná pôda zaberá približne polovicu poľnohospodárskej pôdy. Veľký je podiel lúk a pasienkov. Najúrodnejšia je Popradská kotlina, kde sa najčastejšie pestujú jačmeň, zemiaky, pšenica, ľan, raž, ovos a z krmovín ďatelina (12.11.2021, https://www.slovensko.sk/sk/lokality/_56ae5995-23fc-43ec-b242-99bd14c175f6). Najväčšiu výmeru ornej pôdy má mesto Poprad - 2780 ha a Veľký Slavkov s 644,4 ha. V obci Veľký Slavkov dochádza k zvyšovaniu výmery. V meste Poprad ostáva výmera ornej pôdy relatívne stabilná. Mesto Vysoké Tatry má vo svojom katastry výmeru ornej pôdy len 1,9 ha.

Výmera ornej pôdy v ha	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020
Batizovce	474,2	474,0	466,1	466,0	546,3	546,3	546,3	546,1	545,9	545,1	544,9
Gánovce	248,2	247,9	247,9	247,9	247,9	247,8	221,0	221,0	220,5	220,5	220,5
Gerlachov, okres Poprad	133,2	133,2	133,2	133,2	133,2	133,2	133,2	133,2	112,2	112,2	112,2
Nová Lesná	142,7	142,7	142,7	98,0	98,0	98,0	98,1	98,1	124,6	124,0	123,9
Poprad	2 782,9	2 766,5	2 764,5	2 762,5	2 758,8	2 847,6	2 847,5	2 784,3	2 783,0	2 782,0	2 780,0
Svit	8,1	19,0	19,0	18,4	18,4	18,4	18,4	18,4	17,1	16,9	16,9
Veľký Slavkov	592,4	591,5	590,5	589,6	589,5	589,0	588,3	587,7	645,1	644,9	644,4
Vysoké Tatry	1,9	1,9	1,9	1,9	1,9	1,9	1,9	1,9	1,9	1,9	1,9

Zdroj: ŠÚ SR, DataCubes, 2021

Okres Poprad sa zameriava na pestovanie zemiakov a viacročných krmovín. V roku 2020 dosiahli hektárové výnosy 23,26 ton a 4,52 ton na ha. V oboch prípadoch dochádza k nárastu hektárovej úrody týchto plodín. Hektárová úroda obilnín dosiahla cca. 3,93 tony.

Hektárová úroda (t)											
	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020
okr. Poprad											
Zriny spolu	2,34	3,53	3,67	3,47	3,73	3,77	4,01	3,93	3,85	3,7	3,87
Obilniny	2,34	3,53	3,72	3,48	3,76	3,86	4,08	4,06	3,95	3,79	3,93
Olejiny	1,64	1,52	1,99	2,24	2,48	1,69	2,53	1,75	2,26	1,76	2,16
Zemiaky	8,43	22,11	21,48	14,36	11,41	15,36	21,7	17,74	18,07	17,41	23,26
Viacročné krmovin...	3,91	4,17	3,76	3,5	5,67	4,44	5,52	3,62	5,02	5,77	4,52

Zdroj: ŠÚ SR, DataCubes, 2021

Živočišna výroba

Štruktúra chovov, početnosť stavov, úroveň produkčných a neprodukčných ukazovateľov je daná úrovňou disponibilných zdrojov výroby biomasy, pri zohľadnení možností výroby jadrových krmovín ako aj zabezpečenia potravinovej bezpečnosti obyvateľstva. Štruktúra a pomer agrokultúr predurčujú, aby sa výroba mäsa a mlieka zabezpečovala z lacnejšej biomasy produkovanej objemovými krmovinami a úroveň chovu hovädzieho dobytku a oviec nekonkurovala v lepších výrobných podmienkach monogastrickým zvieratám, ktorých produkcia je limitovaná výmerou a produkciou z ornej pôdy. Rozvoj dobytkárstva je plne limitovaný zabezpečením jeho ekonomickej efektívnosti. V produkčných a reprodukčných ukazovateľoch chovu hospodárskych zvierat sú veľké rezervy. Tento problém sa odráža v stave chovu hovädzieho dobytku, ktorý vzhľadom na tradície a najmä výrobné podmienky v UMR má dominantné postavenie v sústave hospodárenia na pôde. Najvyššiu výmeru trvalých trávnatých porastov, ktoré sú kľúčové z hľadiska živočišnej výroby má mesto Poprad a mesto Vysoké Tatry, kde je ale z dôvodu vysokého stupňa ochrany živočišna výroba obmedzená, až vylúčená.

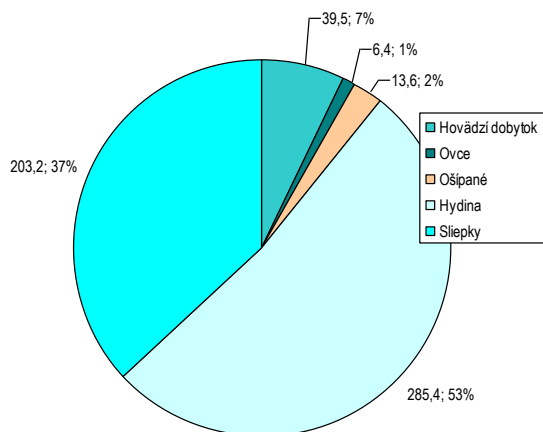
Výmera TTP v ha											
	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020
Batizovce	533,7	533,6	533,5	533,1	335,7	335,7	335,6	335,6	335,5	335,0	335,0
Gánovce	115,5	115,5	115,4	115,2	115,0	114,9	130,4	129,7	129,4	129,2	128,8
Gerlachov, okres Poprad	282,6	282,5	282,3	282,3	282,3	282,2	282,2	282,1	267,1	267,0	266,8
Nová Lesná	142,7	142,5	142,3	186,9	186,7	186,7	186,8	186,7	159,0	155,8	155,6
Poprad	1 233,8	1 225,3	1 225,8	1 225,5	1 224,1	1 092,6	1 091,7	1 069,5	1 069,5	1 067,5	1 067,1
Svit	56,4	44,7	44,7	44,7	44,7	29,9	27,6	27,6	27,6	27,5	27,5
Veľký Slavkov	383,2	383,2	383,2	383,1	383,1	383,1	382,7	381,9	281,3	281,3	281,2
Vysoké Tatry	984,9	983,7	986,5	986,5	985,6	985,2	985,0	982,6	982,6	982,1	980,3

Zdroj: ŠÚ SR, DataCubes, 2021

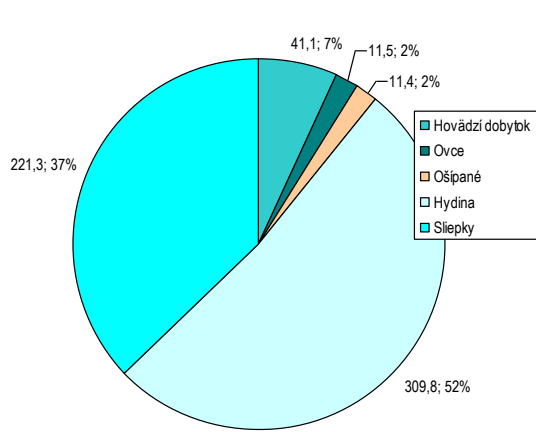
Z hľadiska živočišnej výroby sa okres Poprad zameriava hlavne na chov hydiny a hovädzieho dobytku. Intenzita chovu oviec v sledovanom období postupne narastá. K nárastu došlo v prípade chovu hydiny a hovädzieho dobytku. Chov ošipáných bol zredukovaný výrazne.

Intenzita chovu na 100 ha A - poľnoh. / B - ornej pôdy											
	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020
okr. Poprad											
Hovädzí dobytok A	39,5	39,5	42,6	41,2	39,7	40	37,8	37,7	37,7	41,1	40,6
Kravy A	18	17,2	18,3	17,3	17,5	17,2	16,4	16,6	16,8	17,7	17,5
Ovce A	6,4	6,7	8,1	7,8	8,2	8	8,7	9,7	11,7	11,5	13,9
Ošipané B	13,6	9,9	10,5	10,7	10,3	10	10,2	10,1	10,1	11,4	3,5
Hydina B	285,4	276,7	294,9	294,1	290,5	297,9	302,1	300,9	304,1	309,8	-
Sliepky B	203,2	197	209,9	209,4	206,8	212,1	215	214,1	216,9	221,3	-

Zdroj: ŠÚ SR, DataCubes, 2021

2010
Obrázok: Intenzita chovu
Zdroj: ŠÚ SR, DataCubes, 2021

2019

Následujúca tabuľka prezentuje stav a avývoj hospodárskych zvierat v časti UMR okresu Poprad. V roku 2020 bolo v okrese 9144 kusov hovädzieho dobytku a 3123 kusov oviec.

Stav hospodárskych zvierat v okrese Poprad											
	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020
okr. Poprad											
Hovädzí dobytok spolu	9 133	9 116	9 230	9 141	9 078	9 232	8 655	8 745	8 717	9 306	9 144
Kravy	3 912	3 913	3 968	3 834	4 016	3 966	3 762	3 845	3 891	4 013	3 930
Ošipané spolu	1 329	1276,806	1 121	1 147	1 121	1 058	1 063	1 057	1 053	1 169	357
Ovce spolu	1 643	1 687	1 750	1 720	1 869	1 846	1 984	2 246	2 707	2 596	3 123
Bahnice	978	1 039	1 080	1 180	1 244	1 262	1 409	1 429	1 896	1 902	2 347
Hydina spolu*	31 582	31 591	31 592	31 626	31 605	31 628	31 600	31 600	31 800	31 764	4 483
Sliepky*	22 471	22 481	22 484	22 516	22 498	22 522	22 489	22 489	22 689	22 689	4 483

Zdroj: ŠÚ SR, DataCubes, 2021

Počet oviec v území postupne narastá. Relatívne stabilný vývoj má hovädzí dobytok.

Lesníctvo

Celkové plochy lesov v jednotlivých katastrach UMR prezentuje nasledujúca tabuľka (hodnoty v ha). Najväčšie plochy lesných porastov majú vo svojom katastrálnom území obec Ľubica a mesto Vysoké Tatry (vzhľadom na rozlohu katastra a jeho funkčné využitie). UMR je špecifický tým, že vzhľadom na prírodné podmienky tu bol podiel porastov s prirodzenou prevahou ihličnanov značný. Lesné spoločenstvá s prevahou smreka sa v okrese prirodzene vyskytovali nielen v najvyšších polohách Tatier, ale aj v pomerne veľkom rozsahu aj v kotlinách a na predhorách. V nižších polohách často v porastoch dominovali jedľa so smrekom v rôznom vzájomnom pomere. Zo súčasných lesov zaberajú porasty s prirodzenou dominanciou ihličnanov (smrek, borovica, smrekovec, limba) viac ako 65 %. Porasty s výraznou dominanciou ihličnanov (smrek / borovica / smrekovec zastúpenie viac ako 70 %) tvoria takmer 55 % zo všetkých lesných porastov a porasty s prevahou smreka/borovice/smrekovca (zastúpenie 50 % a viac) dokonca až takmer 80 % všetkých lesov. Výmera lesných pozemkov v obciach a mestách UMR v okrese Poprad ostáva relatívne stabilná.

Výmera lesných pozemkov v ha											
	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020
Batizovce	186,6	186,6	186,6	186,6	186,6	186,6	186,6	132,4	132,4	132,4	132,8
Gánovce	337,8	337,9	337,9	337,9	337,9	336,5	336,5	336,5	336,5	336,5	336,5
Gerlachov, okres Poprad	56,7	56,7	56,7	42,9	42,9	42,9	42,9	42,9	42,9	42,9	42,9

Nová Lesná	56,3	56,3	56,3	56,3	56,3	56,3	56,3	56,3	56,3	56,3	56,3
Poprad	665,8	665,8	665,9	665,9	664,8	664,8	664,4	664,4	664,4	666,0	662,3
Svit	49,6	49,7	49,7	49,7	49,7	66,0	66,0	66,0	67,7	67,7	51,6
Veľký Slavkov	115,4	115,4	115,4	106,9	106,9	106,9	106,9	106,9	106,9	106,9	106,9
Vysoké Tatry	34 116,4	34 115,5	34 114,3	34 114,6	34 113,4	34 113,5	34 113,8	34 117,1	34 117,1	34 121,9	34 128,3

Zdroj: ŠÚ SR, DataCubes, 2021

Monokultúry ihličnanov zaberajú rozsiahle plochy hlavne v Belianskych Tatrách a Kozích chrbtoch, v menšej miere aj v ostatných orografických celkoch. Ich celková výmera je takmer 14 900 ha a ich celkový podiel z lesov okresu dosahuje takmer 23 %. Odlesnenie a miera zmeny drevinového zloženia neboli v okrese Poprad rovnomerné. Z orografických celkov bola najvýraznejšie odlesnená **Hornádska kotlina** (24 % lesnatosť), veľmi výrazne ustúpili lesy aj **Popradskej kotline** (42 % lesnatosť), naopak vysoký podiel lesov sa zachoval nielen v pohoriach obklopujúcich kotlinu – od 65 % (Spišská Magura, **Kozie chrbty**) až po Západné Tatry (86%) a Slovenský raj (87 %), ale aj v **Podtatranskej brázde** – východ (58%) a Liptovskej kotline (70%). V prípade **Tatier (hlavne Vysokých)** zaberali pomerne významné výmery aj plochy prirodzeného bezlesia (hlavne subalpínska a alpínska vegetácia, skalné biotopy), v iných orografických celkoch zaberali podstatne menšie plochy až nepatrné plochy. To sa odrazilo aj na pomerne nízkej lesnatosti Vysokých Tatier, ktorá dosahuje iba 52% (RÚSES okr. Poprad, 2017).

V okresnom meste obhospodaruje mestské lesy spoločnosť **MESTSKÉ LESY POPRAD**. Hlavnou činnosťou v oblasti obchodu a služieb je predaj dreva. Venuje sa aj pestovaniu a predaju sadeníc v prípade ich prebytku a ako doplnkové služby vykonávame sprievodcovskú činnosť v mestských lesoch. Sprievodcovská činnosť je zabezpečovaná najmä pre školy z mesta Poprad po dohode s riaditeľom spoločnosti. K dispozícii sú aj sprievodcovské materiály z náučného chodníka Kvetnica (20.11.2021, <http://www.lesypoprad.sk/clanky/sluzby>).

Osobitnú úlohu zohrávajú v regióne **Štáne lesy TANAPu**. Lesy v správe štátu na území TANAP-u nie sú lesy hospodárske, ale sú kategorizované buď ako ochranné lesy, kde prioritou starostlivosti je zabezpečenie plnenia jednej alebo viacerých ochranných funkcií (protierózna, protilavínová, pôdoochranná), a lesy osobitného určenia, pri ktorých je prioritou konkrétny účel, napr. kúpeľné, rekreačné, v chránených územiach, v ochranných pásmach vodných zdrojov, na zachovanie genetických zdrojov. Je zrejmé, že funkcia produkcie dreva v takto kategorizovaných lesoch je zaradená na posledné miesto, alebo sa neuplatňuje vôbec. Z tohto dôvodu musí byť uplatňovanie systému prírody blízkeho obhospodarovania lesa na území TANAP-u podporované nie len kompetentnými orgánmi a organizáciami pôsobiacimi v odbore lesného hospodárstva, ale aj ostatných rezortov a verejnosťou. Všetky menované funkcie lesa sú predovšetkým službou pre celú spoločnosť a kvalitné životné prostredie a môžu ich naplňať iba lesy zdravé, odolné a ekologicky stabilné. Pre podmienky TANAP-u (Fleischer et al., 2007) možno formulovať zásady: základom budúcich porastov musia byť dreviny autochtónne, je potrebné zvýšiť biodiverzitu lesných ekosystémov (druhovú a genetickú), ako predpoklad vyššej adaptačnej schopnosti druhov (fenotypov) na zmenu ekologických podmienok, vzhľadom k intolerancii smreka ku klimatickým zmenám a nepôvodnosti buka v celej tatranskej a podtatranskej oblasti zvýšiť v porastoch podiel iných listnatých drevín, najmä javora horského a v autochtónnych porastoch uplatňovať podrastové a výberné formy hospodárenia využívajúce prirodzenú obnovu (25.11.2021, <https://www.lesytanap.sk/sk/prirode-blizke-obhospodarovanie-lesa/projekt-sl-tanapu/>).

Zhrnutie problémov a pozitív

pozitíva	problémy
narastajúci počet podnikateľských subjektov - právnických osôb - od 2010 - 140,8 % (5137 - 2020)	Klesajúci, resp. nestabilný počet podnikateľov - fyzických osôb
existencia 10 podnikov nad 250 zam a 51 stredne veľkých podnikov	nízky podiel podnikateľských subjektov v oblasti stravovania a ubytovania (okr. 224) a ich klesajúci počet v prípade fyzických osôb,
vysoký podiel podnikov v službách - obchod, odborné, vedecké a technické činnosti	Výrazný klesajúci počet podnikateľských subjektov vo veľkoobchode a maloobchode
narastajúci počet podnikov v oblasti priemyselnej výroby (od 2010 - 247,3 % nárast)	vysoká závislosť zamestnanosti na niektorých zamestnávateľoch
narastajúci počet podnikateľských subjektov v oblasti poľnohospodárstva a lesníctva (od 2020 - 179,4 % nárast)	vysoká závislosť regiónu z príjmov cestovného ruchu
svetovo významná prírodná, ale aj kultúrna - historická hodnota územia	nedostatočne uplatnený integrovaný prístup k ponuke služieb cestovného ruchu - vysoká miera podnikateľského individualizmu

vysoká návratnosť turistov do regiónu UMR	Postupn pokles evidovaných pracovníkov v oblasti stavebníctva,
prechádzajúce hlavné doravné ťahy - D1, železničné spojenie,	Kolíšavá stavebná produkcia,
dobré repojenie na dôležité regionálne centrá Poľskej republiky,	
Vybudovaná železničná a cestná sieť na hlavné stredisko cestovného ruchu SR - Vysoké Tatry,	
narastajúci počet podnikateľských subjektov v oblasti stavebníctva - 2010 - 233,6 % (507 - 2020) ,	
Nárast podnikateľských subjektov v oblasti ubytovacích a stravovacích služieb,	
vysoký podiel podnikov v službách - vzdelávanie, zdravotníctvo, umenie a zábava, ktoré predstavujú integrovaný súbor nadväzujúci na kúrové aktivity v regióne UMR,	
Relatívne dobre rozvinutá poľnohospodárska a potravinárska produkcia,	
Tradícia a predpolady na ďalší rozvoj lesného hospodárstva, vlastný lesný podnik mesta Poprad,	
Priemyselný park Poprad - Matejovce - etablované podniky v priemyselnom parku s cca. 476 zamestnancami,	
Rozvinutý strojársky, elektrotechnický, textilný a potravinársky priemysel,	
Narastajúca oľnohospodárska produkcia zemiakov a obilnín,	
Stabilná živočíšna produkcia hovädzieho dobytku,	
Narastajúca živočíšna produkcia oviec a hydiny.	

UMR okres Poprad možno z hľadiska dosiahnutého stupňa industrializácie zaradiť k priemyselne rozvinutým regiónom. V UMR sú zastúpené prevažne malé a stredné podniky s počtom zamestnancov do 500. Veľkých podnikov nad 500 zamestnancov je v regióne celkovo 10. Nosnými odvetvami priemyslu na území sú strojársky priemysel, elektrotechnický, chemický, textilný a potravinársky, ktoré reprezentujú najmä dlhoročne etablované spoločnosti.

Trend ekonomických a socio-ekonomických ukazovateľov u podstatnej časti firiem a živnostníkov sa zhoršuje. Kúpna sila domáceho obyvateľstva klesá vplyvom pandemických opatrení, aj z dôvodu, že podiel na tržbách v obchodoch bol vo veľkej miere tvorený návštevníkmi Vysokých Tatier. Väčšina malých obchodov je na úrovni prežívania, časť obchodov nezvláda platby odvodov, nájomného a konkurenciu obchodných reťazcov a stoja pred konkurzom. Podnikateľská výrobná sféra je síce v celku rozvinutá, ale existujúce subjekty sa udržiavajú s veľkým úsilím. Toto je prezentované nízkymi ziskami z dôvodu opatrení a následne veľmi nízkym daňovým odvodom a aj tvorbou HDP. U väčšiny firiem nie je stabilizačným faktorom dostatočný zisk, ale vlastný areál a zahraničný odbyť, ktorý je v podstatnej miere znížený o maržu pre sprostredkovateľov, alebo zahraničných vlastníkov. Negatívom bolo aj obmedzenie zahraničnej (hlavne ruskej a ukrajinskej) klientely.

Lesy vo vlastníctve mesta Poprad predstavujú obnoviteľný prírodný zdroj, ktorý umožňuje rozvoj naväzujúcich odvetví. Medzi tieto patrí drevársky priemysel, cestovný ruch, poľovníctvo, chovy zvery, škôlky - ktoré majú dlhoročnú tradíciu hlavne v meste Liptovský Hrádok...

Využitie územia je hodnotené z hľadiska štruktúry krajiny, kde je viditeľné zastúpenie hlavných prvkov (Vysoké Tatry, lesy, TPP, vody,), ktoré predstavujú zdroje zlepšujúce kvalitu života obyvateľstva. Zároveň však štruktúra krajiny obsahuje aj výskyt negatívne pôsobiacich prvkov (skládka, chemický priemysel, intenzívna doprava, neúžitky, ...). Druhé hľadisko je zamerané na spôsob a druh ekonomického využitia, ako aj intenzitu využívania. Toto hľadisko sa vzťahuje na hlavné prvky súčasného využívania, ktoré prinášajú socio-ekonomický efekt (chránené územia - cestovný ruch, hospodárske a osobitné lesy, poľnohospodárske pôdy, vody). Poľnohospodársky pôdny fond predstavuje zdroj produktov, ale tiež dôvod na poskytovanie dotácií z fondov EÚ. Pravidlá pre poskytovanie dotácií môžu byť dôvodom pre zmeny v spôsobe a intenzite využívania PPF, aj keď to bude v rozpore s hygienickými a ekologickými požiadavkami.

Hospodársku základňu je potrebné budovať vzhľadom na dlhoročnú tradíciu, ale ja s ohľadom na charakter regiónu - cestovný ruch, ekologický strojársky a elektrotechnická výroba, potravinársky priemysel. Z hľadiska sektorov je možné rozvíjať hlavne ekologicky nezávadné výrobné prevádzky v rámci sekundárneho sektora, ktoré nebudú narušovať jedinečný kolorit UMR, miest a okolitých obcí, ako aj prevádzky služieb v rámci terciárneho sektora s rozumnými väzbami na cestovný ruch nielen v prostredí Vysokých Tatier. V tomto ohľade je potrebné systematické budovanie integrovaných prístupov na okolité územia, ktoré poskytujú tiež množstvo kultúrnych,

prírodných a iných atraktivít. Hlavným cieľom budovanie hospodárskej základne regiónu UMR musí byť ekológia a dostatočná diverzifikácia s rozumnou väzbou na oblasť cestovného ruchu, ale aj tradičných odvetví priemyslu, poľnohospodárstva a lesníctva. Primárny sektor je potrebné smerovať hlavne do oblasti lesníctva, k čomu sú vytvorené aj podmienky, ako aj zavádzanie integrovaných prístupov v nadväznosti na poľnohospodársku a finálnu potravinársku výrobu. Sekundárny sektor prioritne smerovať do menších, ekologicky nezávadných prevádzok s počtom zamestnancov do 250 (malé a stredné podniky) s ponechaním a podporou tradičných veľkých podnikov nad 500 zamestnancov. V oblasti cestovného ruchu bude jednou zo základných priorít integrovaná výstavba ponuky služieb a infraštruktúry v nadväznosti na Vysoké Tatry. Nevyhnutné je rovnako prepojenie na ostatné atraktivity regiónu UMR tak, aby boli poskytované v rámci integrovanej ponuky celého regiónu, nielen samotných Vysokých Tatier.

Rozvojové úlohy by sa mali orientovať na reštrukturalizáciu priemyslu na báze moderných technológií a vytváranie podmienok pre kvalitatívnu premenu priemyselných a ostatných výrobných plôch, ich optimálne začlenenie do mestotvornej štruktúry a uvoľňovanie priestoru pre rozvoj služieb. Samotné mesto Poprad svojou geografickou polohou sa profilovalo ako mesto športových a rekreačných aktivít zameraných na domáci aj zahraničný cestovný ruch s dobrým komunikačným napojením. Je východiskovým bodom do štyroch národných parkov (Vysoké Tatry, Nízke Tatry, Slovenský raj, Pienin) a je dôležitým dopravným a komunikačným uzlom. V oblasti CR mesto poskytuje hlavne ubytovacie, stravovacie a iné služby, má čiastočne vybudované plochy zamerané na rekreáciu a turizmus. Rozvojové možnosti mesta v tejto oblasti sa prejavujú v dobudovaní parkovej a relaxačnej zelene mesta. V oblasti cestovného ruchu má mesto možnosti vo využití potenciálu najmä Vysokých Tatier, pre ktoré má predpoklady stať sa centrom špecifickej vybavenosti. Rozvojové možnosti občianskej vybavenosti mesta: Občianska vybavenosť slúži na uspokojovanie potrieb obyvateľov a návštevníkov mesta a jeho príľahlých území. Podľa spôsobu financovania sa vytvorili tri kategórie zabezpečenia občianskej vybavenosti: verejná vybavenosť (školsťvo, zdravotníctvo, sociálna starostlivosť, správa a verejné služby) financovaná prevažne z rozpočtu štátu a obce; záujmová vybavenosť (telovýchova, šport, kultúra a osveta) financovaná z príspevkov štátu a obce a komerčná vybavenosť (komerčné služby, služby v oblasti cestovného ruchu, výrobné a nevýrobné služby a ostatné platené služby) financované podnikateľskou sférou. Rozvojové možnosti občianskej vybavenosti sa prejavujú najmä v dobudovaní základnej občianskej vybavenosti v jednotlivých častiach mesta, vo vybudovaní vyššej vybavenosti pre oddych a šport, kultúru a osvetu (PHSR, 2012).

Špecifiká hospodárstva v UMR okres Kežmarok

Hospodárstvo okresu Kežmarok patrí medzi menej rozvinuté. Pôvodne mal významné postavenie textilný priemysel (Tatralan) a drevársky priemysel. V súčasnosti sa darí napr. podnikom na spracovanie hydiny (Podtatranská hydina, a. s., Vajex, a. s., v Kežmarku), známa je Tatranská mliekareň, výrobou lyžiarskych vlekov sa zaoberá Tatrapoma, a. s., a výrobou a predajom elektrotechnických a elektronických súčiastok a prístrojov sa zaoberá firma Hengstler, s. r. o. V Spišskej Belej sa spracovával tabak a tabakové výrobky. K menším podnikom textilného priemyslu patrí Zamatex v Spišskej Starej Vsi. Z poľnohospodárskej výroby sa tu dopestuje jačmeň, zemiaky a z krmovín ďatelina. V severnej časti okresu sa pestuje ovos, na juhu pšenica, ľan a raž. Polovica poľnohospodárskej pôdy je orná pôda. Rozšírený je tu chov hovädzieho dobytká a oviec. Dopravné siete sú tu pomerne nevyhovujúce. Významnejšia je cestná doprava. Hlavné dopravné trasy vedú do Popradu a Noweho Sączu. Pri Spišskej Starej Vsi v Lysej na Dunajci je hraničný priechod do Poľska. Kežmarok je vzdialený od Prešova 89 km a od Bratislavy 355 km. Okres Kežmarok sa javí perspektívnym vzhľadom k rozvoju cestovného ruchu, ktorý sa orientuje predovšetkým na historické a prírodné danosti okresu. Najnavštevovanejšie sú Pieniny a atrakciou je splav Dunajca na pltiach. Spišská Magura ponúka nenáročné túry s peknými výhľadmi na Tatry, Vrbov láka minerálnymi kúpaliskami (25.11.2021, https://www.slovensko.sk/sk/lokality/_6654d2ba-892a-4ae3-9d1f-d491e429c081).

Celkový počet fyzických osôb v okrese Kežmarok podobne dlhodobo stúpa. Kým v roku 2010 bolo v okrese evidovaných 4761 fyzických osôb podnikateľov, v roku 2020 ich počet vzrástol na 4786. V meste Kežmarok je vývoj nerovnomerný. Od roku 2019 nastal mierny pokles, ktorý pokračoval aj v roku 2020. Keďže v okrese počet podnikateľov stúpal, vývoj v okresnom meste nebude ovplyvnený pandemickou situáciou.

	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020
okr. Kežmarok											
Fyzické osoby podnikatelia	4 761	4 583	4 434	4 378	4 243	3 946	4 053	4 037	4 086	4 612	4786
m. Kežmarok											
Fyzické osoby podnikatelia	1 376	1 316	1 256	1 218	1 154	1 037	1 054	1033	993	1 048	1014
Živnostníci	1 300	1 241	1 178	1 135	1 065	981	991	969	925	979	938

Zdroj: ŠÚ SR, DataCubes, 2021

Situácia v jednotlivých obciach bola odlišná. Na rozdiel od okresného mesta počet podnikateľov od roku 2018 stúpal v každej obci. Najviac podnikateľských subjektov vzniklo v obci Ľubica, ktorá je zároveň najväčšou obcou tejto časti UMR.

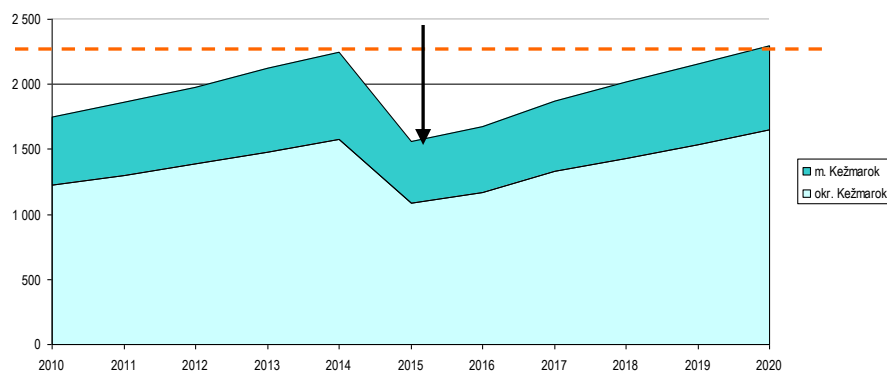
Fyzické osoby podnikatelia											
Fyzické osoby podnikatelia	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020
Huncovce	159	154	145	152	145	137	144	150	162	165	175
Ľubica	338	327	326	326	298	279	281	281	271	303	325
Mlynčeky	59	53	48	47	55	49	46	47	41	44	42
Stará Lesná	91	85	89	83	77	63	68	70	63	70	74
Stráne pod Tatrami	38	28	30	28	27	37	69	66	82	87	131
Veľká Lomnica	247	237	235	242	244	225	225	210	235	262	326
Malý Slavkov	48	45	47	56	50	54	53	49	49	55	63

Zdroj: ŠÚ SR, DataCubes, 2021

Vývoj počtu právnických osôb v okrese zaznamenal stúpajúcu tendenciu. Do roku 2020 stúpol ich počet na 1653. Z tohto počtu bolo 1177 obchodných spoločností. Celkový nárast za sledované obdobie predstavoval 101,54 %.

Právnické osoby podľa právnych foriem											
	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020
okr. Kežmarok											
Právnické osoby spolu	1 222	1 301	1 385	1 481	1 573	1 084	1 172	1 331	1 431	1 535	1653
Obchodné spoločnosti	584	640	675	738	801	849	914	992	1 033	1 121	1177
Družstvá	12	12	12	13	14	13	14	14	14	14	14
Štátne podniky	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Rozpočtové organizácie	100	94	93	93	94	91	91	90	90	91	89
Príspevkové organizácie	6	6	7	7	7	6	6	6	6	6	6
Ostatné organizácie	520	549	598	630	657	125	147	229	288	303	367
m. Kežmarok											
PO spolu	523	563	591	646	672	478	504	538	587	619	645
Ziskové	313	346	354	399	419	418	435	458	477	508	531
neziskové	210	217	237	247	253	60	69	80	110	111	114

Zdroj: ŠÚ SR, DataCubes, 2021

Obrázok: Vývoj počtu právnických osôb
Zdroj: ŠÚ SR, DataCubes, 2021

Vývoj počtu právnických osôb je podobný v meste Kežmarok aj okrese Kežmarok. V meste Kežmarok bol vývoj ziskových subjektov stabilný od roku 2010. Nasledujúca tabuľka prezentuje vývoj právnických osôb v jednotlivých obciach UMR.

Právnické osoby v obciach UMR											
	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020
Huncovce	41	44	46	48	48	39	43	52	52	57	56
Ľubica	56	66	74	81	85	67	80	88	87	96	98
Mlynčeky	13	11	13	15	17	15	17	20	24	22	27
Stará Lesná	32	38	40	41	43	30	30	32	39	43	41
Stráne pod Tatrami	10	12	13	14	14	9	9	12	13	10	21
Veľká Lomnica	106	111	112	115	125	84	103	112	114	123	133
Malý Slavkov	10	11	12	12	13	8	9	9	8	10	17

Zdroj: ŠÚ SR, DataCubes, 2021

Z obcí bol najväčší počet právnických osôb v obci Veľká Lomnica (133) a Ľubica (98). V obidvoch obciach dochádza k nárastu počtu subjektov, čo je predpokladom rozširovania ponuky služieb a výroby na území UMR.

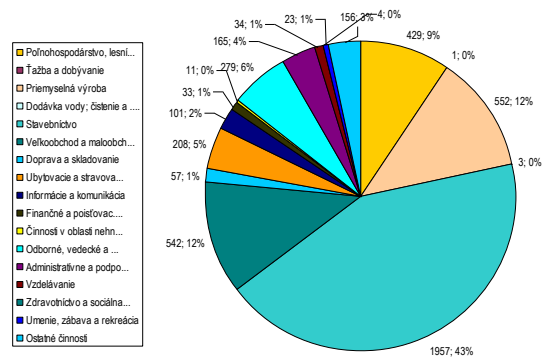
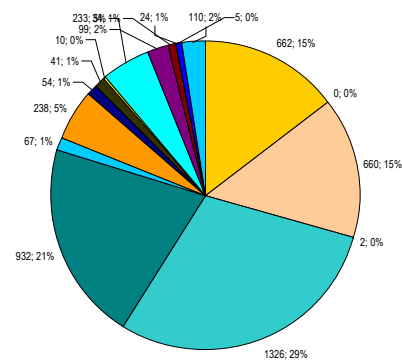
Štruktúra subjektov podľa hlavnej ekonomickej činnosti

Štruktúra subjektov podľa hlavnej ekonomickej činnosti

Podľa ekonomickej klasifikácie NACE bolo najviac živnostníkov činných v stavebníctve (1957), veľko a maloobchode (542), priemyselnej výrobe (556) a poľnohospodárstve (429). Výraznejší pokles nastal v prípade živnostníkov v poľnohospodárstve a priemyselnej výrobe.

Živnostníci podľa vybraných ekonomických činností SK NACE Rev.2											
	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020
okr. Kežmarok											
Spolu	4497	4311	4149	4075	3921	3732	3815	3797	3844	4386	4555
Poľnohospodárstvo, lesní...	662	627	570	549	515	496	512	481	439	435	429
Priemysel spolu	662	627	583	562	532	507	506	496	497	552	556
Ťažba a dobývanie	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1
Priemyselná výroba	660	626	582	560	531	506	505	494	494	548	552
Dodávka vody; čistenie a	2	1	1	2	1	1	1	2	3	4	3
Stavebníctvo	1326	1278	1252	1209	1218	1189	1231	1221	1358	1743	1957
Veľkoobchod a maloobch...	932	870	834	820	770	685	679	651	567	590	542
Doprava a skladovanie	67	69	77	81	46	51	49	52	52	58	57
Ubytovacie a stravova...	238	234	226	224	215	182	186	185	184	207	208
Informácie a komunikácia	54	59	59	57	59	61	59	74	78	97	101
Finančné a poisťovac....	41	35	28	26	28	22	33	40	39	33	33
Činnosti v oblasti nehn...	10	10	8	10	12	12	12	11	10	10	11
Odborné, vedecké a ...	233	240	247	260	244	245	239	249	264	279	279
Administratívne a podpo...	99	84	92	94	96	101	101	117	145	147	165
Vzdelávanie	34	36	31	31	30	33	38	39	31	37	34
Zdravotníctvo a sociálna...	5	5	6	13	11	14	10	6	4	5	4
Umenie, zábava a rekreácia	24	21	23	22	21	19	23	25	21	28	23
Ostatné činnosti	110	116	113	117	124	115	137	150	155	165	156

Zdroj: ŠÚ SR, DataCubes, 2021

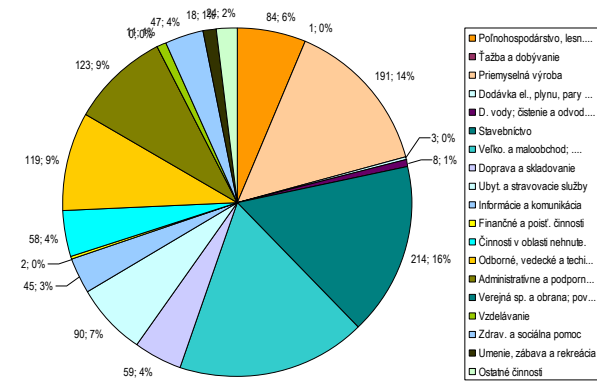

2010 2020
Obrázok: Fyzické osoby podľa vybraných ekonomických činností SK NACE Rev.2 v %
Zdroj: ŠÚ SR, DataCubes, 2021

Štruktúra právnických osôb v okrese je nasledovná: najväčší počet právnických osôb bolo evidovaných v odvetví veľkoobchod a maloobchod (232), priemysel (191), odborné činnosti (119).

Právnické osoby podľa vybraných ekonomických činností SK NACE Rev.2											
	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020
okr. Kežmarok											
Spolu	636	698	736	802	877	924	993	1 074	1 117	1 217	1329
Polnohospodárstvo, lesníctvo a rybníctvo	62	61	60	59	67	62	66	69	74	81	84
Priemysel spolu	81	86	91	99	98	108	118	146	165	179	203
Ťažba a dobývanie	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1
Priemyselná výroba	76	79	83	91	90	99	109	137	157	170	191
Dodávka el., plynu, pary ...	2	2	3	3	3	4	3	3	3	3	3
D. vody; čistenie a odvod....	3	5	5	5	5	5	6	6	5	6	8
Stavebníctvo	63	78	77	96	106	113	119	141	150	170	214
Velko. a maloobchod;	192	209	221	231	249	233	251	230	230	233	232
Doprava a skladovanie	21	21	20	22	36	41	48	53	52	57	59
Ubyt. a stravovacie služby	45	48	55	59	59	61	65	67	70	78	90
Informácie a komunikácia	15	16	16	23	25	24	26	26	26	33	45
Finančné a poisť. činnosti	5	5	5	6	5	2	2	3	2	2	2
Činnosti v oblasti nehnute.	32	38	38	40	44	45	47	52	57	61	58
Odborné, vedecké a techni...	39	47	55	60	68	79	83	105	107	119	119
Administratívne a podporm...	25	28	31	33	40	63	74	84	87	106	123
Verejná sp. a obrana; pov...	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Vzdelávanie	6	7	6	7	8	8	10	12	11	11	11
Zdrav. a sociálna pomoc	34	36	38	41	45	46	46	46	46	47	47
Umenie, zábava a rekreácia	11	12	13	15	15	20	20	20	18	18	18
Ostatné činnosti	5	6	10	11	12	19	18	20	22	22	24

Zdroj: ŠÚ SR, DataCubes, 2021

Podnikateľské subjekty podľa počtu zamestnancov

Podnikateľské subjekty podľa počtu zamestnancov											
	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020
okr. Kežmarok											
nezistené	0	0	0	1	61	290	366	433	443	486	569
0 - 49	609	677	711	776	792	605	599	613	647	707	736
50 - 249	22	17	20	21	19	25	25	23	23	19	20
250 a viac	5	4	5	4	5	4	3	5	4	5	4
Zdroj: ŠÚ SR, DataCubes, 2021											

Najväčší zamestnávateľia v priemysle so sídlom v okrese Kežmarok pôsobia vo výrobe elektrických kontrolných zariadení, vo výrobe plastov a kovových výrobkov a v spracovaní hydiny a mlieka. K 31.12.2016 bol stav zamestnancov v najväčších podnikoch okresu nasledovný: Hengstler, s. r. o.: 326 zamestnancov, Podtatranská hydina: 314 zamestnancov, Plastiflex Slovakia, spol. s r. o.: 250 zamestnancov, Tatranská mliekareň a. s.: 183 zamestnancov, Zastrova, a. s.: 183 zamestnancov, Thymos, spol. s r. o.: 173 zamestnancov, C.I.M.A. Slovakia, s. r. o.: 126 zamestnancov a Pekáreň Gros, s. r. o.: 109 zamestnancov. Ostatných zamestnávateľov tvoria podniky v oblasti poľnohospodárstva, stavebníctva, veľkoobchodu, maloobchodu, služieb, finančníctva (Michel'ová Z., 2017).

Podnikateľské subjekty podľa vlastníctva

Nasledujúca tabuľka prezentuje počet a vývoj podnikov podľa vlastníctva. V roku 2020 bolo evidovaných 122 podnikov so zahraničnou účasťou. S medzinárodnou účasťou bolo evidovaných 21 podnikov.

Zdroj: ŠÚ SR, DataCubes, 2021

Kežmarok bol významným remeselníckym centrom už v minulosti. V 15. - 19. storočí tu pracovalo okolo 40 cechov. Už v 15. storočí vznikol cech zámočníkov (1443), súkenníkov (1475), kováčov (1490), spracovávateľov kože (1490) a pod. K unikátnym cechom v rámci Slovenska patril taškársky (jeden z dvoch) a sedlársky (jeden zo štyroch). Cech ihlárov patril k najväčším výrobcam ihiel a spôn na území Slovenska. Po celej Európe preslávili mesto cech povrazníkov (1570), tkáčov (1587), stolárov (1606), farbiarov (1713) a zlatníkov (1713). Koncom 17. storočia tu pôsobilo 21 cechov. V roku 1715 tu pôsobilo 263 remeselníckych dielní vo výške päťdesiatich výrobných odvetviach. Koncom 18. storočia začali vznikať manufaktúry - v rokoch 1815 - 1817 tu pôsobila kameninová manufaktúra, v roku 1820 manufaktúra na súkno, na ktorú nadväzovala v roku 1867 Prvá uhorská mechanická pradiareň ľanu z konopnej priadze, v roku 1881 Bielidlo plátna a bavlnenej priadze. Najväčší význam pre mesto mala tzv. Weinova továreň, ktorú v roku 1884 presťahoval ako tkáčovňu Karol Wein zo Starej Ľubovne. Okrem spomenutých vznikla v roku 1860 továreň na výrobu smoly, v roku 1864 továreň na výrobu škrobu, v roku 1892 Umelecká výšivkáreň, v roku 1895 píla a pod., ktoré mali pomerne krátke trvanie. Z peňažných ústavov tu pracovala Kežmarská sporiteľňa (1863), Kežmarská banka (1872) a Okrášľujúci spolok v Kežmarku (1879). Kvôli výstavbe Košicko-bohumínskej železnice sa začal rozvíjať susedný Poprad a Kežmarok strácal na hospodárskom význame. Po oslobodení v roku 1945 vznikli nové podniky - Weinová továreň bola premenovaná na Tatraľan, z menších vznikol Tatranský podnik miestneho hospodárstva (1952), Východoslovenské hydínarské závody (1948), Okresný stavebný podnik (1949). V roku 1952 bolo založené JRD. V Kežmarku sa rozvíja po roku 1998 viacero menších firiem a podnikov. Najvýznamnejšie sú napr. Tatrapoma a. s. (výroba lyžiarskych vlekov), Tatranská mliekareň a. s., Podtatranská hydina a. s., Hengstler spol. s r. o. (výroba a predaj elektrotechnických a elektronických súčiastok a prístrojov) a Vajex a. s. (25. 11. 2021, https://www.slovensko.sk/sk/lokality/_d3051a02-57b5-48b5-ac13-8f2c2cf6ee18).

Plochy priemyselnej výroby a malovýroby sú v **meste Kežmarok** koncentrované v juhovýchodnej a severozápadnej časti. Dané územie má dobrú väzbu na železničnú dopravu a návrhom trasy preložky I/67 do tohto územia sa zlepši aj napojenie plôch na systém tranzitnej cestnej dopravy. Z hľadiska lokalizácie vytvárajú výrobné plochy tri skupiny: Sever: plochy sú napojiteľné na železničnú vlečku, možno tu umiestniť výrobné plochy a podnikateľské aktivity mierne zaťažujúce životné prostredie. Stred: Lokalita južne, juhozápadne od železničnej stanice, medzi železničnou traťou a korytom rieky Poprad. Vzhľadom na zmenu charakteru funkcie tohoto územia, je možné ponechať tu len prevádzky, ktorých činnosť nebude v kolízii s kvalitou ŽP v obytnej zóne a oddychových plochách nábrežia. Juh: tieto plochy sústreďujú zariadenia výroby, ktoré nemôžu byť v susedstve obytnej zóny, sú dobre napojené na železničnú trať a plánovanú preložku I/67. Okrem plôch výroby je tu navrhovaná aj plocha slúžiaca pre depo TEŽ (ÚPN Kežmarok, 2013).

Hospodársky potenciál obce **Ľubica** je obmedzený. Na území obce sú zastúpené predovšetkým služby a poľnohospodárska výroba. Na území obce je iba niekoľko väčších zamestnávateľov. Obyvatelia obce sú zamestnaní v prevažnej miere vo firmách v Kežmarku, ktoré má silnú priemyselnú infraštruktúru hlavne v oblasti potravinárstva, ľahkého strojárstva či elektrotechnického priemyslu a poskytuje zamestnanie obyvateľom príľahlého regiónu. Obyvatelia v menšej miere dochádzajú za prácou predovšetkým do Popradu a iných miest. Najväčšími podnikmi so sídlom v obci Ľubica sú: VOMZ - SLOVAKIA, s.r.o., B-MAX Šebest, s.r.o., Ján Babič – STOLÁRSTVO a Gastromarket Tatry, s.r.o. (PRO Ľubica 2016 - 2020, 2016).

Výrobnú a službotvornú sféru v obci **Malý Slavkov** prezentuje niekoľko podnikateľských subjektov: Lexitrans dopravná a stavebno obchodná činnosť, Jozef Kuzma& Syn zaoberajúci sa klampiarskymi a zámočníckymi prácami, František Jezerčák FERUM kovovýroba, odvápňovacie výmenníky vôd, a priemyselný ohrev, Jozef Šterbák autopriemysel, ELEKTRO Trošan revízie elektrických zariadení, oprava CNC strojov, horizontálnych a vertikálnych lisov, automatických liniek (PHSR Malý Slavkov, 2014).

Obec **Mlynčeky** je najmladšou obcou UMR. Výroba v obci nie je rozvinutá. Obyvatelia obce Mlynčeky sa v minulosti a čiastočne aj v súčasnosti venujú najmä poľnohospodárstvu, prácam v priemyselnom odvetví v neďalekom Kežmarku, či ťažbe dreva v lesoch. V poslednej dobe však toto rozloženie ešte prevyšuje ďalšie odvetvie a to cestovný ruch. Mnoho miestnych ponúkajú ubytovacie služby. V minulosti bola obec známou kúpeľnou obcou (25.11.2021, <http://mlynceky.com/>).

Obec **Stará Lesná** možno charakterizovať ako polyfunkčné sídlo s kumuláciou nasledovných funkcií — obytná, rekreačná, prírodnoochranná, poľnohospodárska a lesohospodárska. Priemyselná výroba v obci nie je rozvinutá. Polohou obce je väzba na centrálnu časť Vysokých Tatier vysoká a predurčuje sídlo k rozvoju širokého spektra aktivít v oblasti turizmu a rekreácie. V obci prevláda vidiecke osídlenie. Obec je prevažne monoštruktúrne orientovaná. Tradičné remeslá sú na ústupe, služby nie sú dostatočne rozvinuté. Rozvoju obce je potrebné venovať pozornosť vzhľadom k jej polohe a osídleniu (PHSR Stará Lesná, 2015).

V obci **Stráne pod Tatrami** sa nenachádza potrebná občianska vybavenosť je tu jeden obchod so zmiešaným tovarom v časti pôvodná časť obce, ktorý nepostačuje množstvom a sortimentom obyvateľom obce a 4 obchody so zmiešaným tovarom v cigánskej osade. Obchodná sieť je nerozvinutá, stravovacie a ubytovacie zariadenia nie sú evidované. Predpokladaný demografický rozvoj prinesie so sebou aj rozvoj v oblasti cestovného ruchu, služieb a verejnoprospešných služieb (ÚPN Stráne pod Tatrami, 2020). V obci sa nachádza Družstvo podielnikov Kežmarok: Dvor Stráne pod Tatrami, farma na výkrm hovädzieho dobytku, 2 stolárske prevádzky, 1 autoškola a 1 opravovňa elektromotorov (VS Stráne pod Tatrami, 2017).

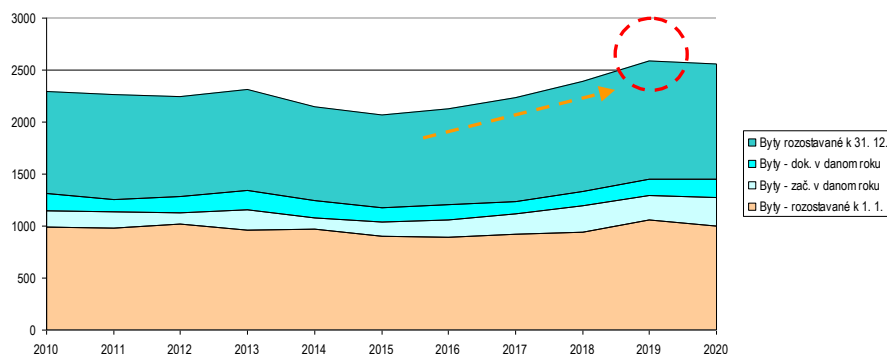
Na ekonomickom rozvoji a zamestnanosti v obci **Veľká Lomnica** sa podieľa viacero účastníkov. Tvoria ho predovšetkým podnikatelia či už fyzické alebo právnické osoby, a taktiež miestna samospráva. Ich prevádzky sú rozmiestnené na okrajoch aj v strednej časti obce, sú to firmy a podnikatelia, ktoré sa zaoberajú priemyselnou a poľnohospodárskou výrobou, nevýrobnými službami, stavebníctvom, dopravou, obchodom, stravovaním, a v značnej miere aj športom, rekreáciou a cestovným ruchom. Obec má vynikajúce predpoklady pre rozvoj podnikania. Vhodná poloha, blízkosť diaľničnej infraštruktúry (400 m od obce začína diaľničný privádzací a 4 km od obce vedie samotná diaľnica D1), blízkosť železničného uzla Poprad-Tatry, medzinárodného letiska Poprad-Tatry, Vysokých Tatier ako strediska cestovného ruchu medzinárodného významu, priemyselných závodov v Poprade a Kežmarku aj samotných miest Poprad a Kežmarok ako centier odbytu tovarov a služieb je prvoradým pozitívom obce. Druhou výhodou je relatívny dostatok pracovnej sily, aj keď so špecifikom nízkej kvalifikácie a úrovne pracovných návykov. Počet podnikateľských subjektov v obci dlhodobo rastie. Hospodársku základňu obce tvoria zariadenia z I., II. aj III. sektoru ekonomiky. Ťažba štrkov prebieha v lokalite Lomnické jazerá pri Studenom potoku, využívajú sa aj v prevádzke obalovačky Inžinierskych stavieb v rovnakej lokalite. Druhý (výrobný) sektor zastupuje najmä strojársky podnik Treves a Thymos, výrobca korenín. Tieto aj ďalšie menšie výrobné prevádzky sú prevažne sústredené vo výrobnéj zóne na Popradskej ulici na juhovýchodnom okraji obce. V obci sídli viacero malých podnikateľov najmä v oblasti stavebných prác. Väčší počet zamestnancov je v prevádzkach III. sektoru - školstve, zdravotníctve a administratíve, obchodu a služieb, ubytovaní a cestovnom ruchu. Najväčšími zamestnávateľmi v III. sektore sú základná škola a obecny úrad. Hospodárska základňa obce je napriek tomu vzhľadom na veľkosť obce nedostatočná, veľká časť ekonomicky aktívnych obyvateľov dochádza za prácou mimo obec, najmä do Popradu a Kežmarku, značná časť je nezamestnaná. Pre jej posilnenie je potrebné riešiť vytvorenie vhodnejších podmienok pre rozvoj výrobných zariadení, malého a stredného podnikania a rozvoj ďalších ekonomických činností v území, vrátane rekreácie a cestovného ruchu (ÚPN, 2021).

Stavebníctvo

Nasledujúca tabuľka prezentuje výsledky stavebnej produkcie v okrese Kežmarok. Stavebná produkcia v okrese je nerovnomerná. Pri ukazovateli rozostavané byty k 1.1. došlo v sledovanom období k nárastu ako aj poklesu.

Stavebníctvo - stavebná produkcia v okrese Kežmarok											
	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020
Byty - rozostavané k 1. 1.	986	985	1 015	962	971	904	895	919	944	1059	996
Byty - zač. v danom roku	160	149	108	196	104	132	167	201	253	235	281
Byty - dok. v danom roku	167	120	161	187	173	141	143	117	132	154	174
Byty rozostavané k 31. 12.	979	1 014	962	971	902	895	919	1 003	1065	1140	1103
Prie. obytná plocha bytu (m ²)	69,5	79,7	68,4	77	93,4	74,7	79	84,7	92,8	83,5	83,6

Zdroj: ŠÚ SR, DataCubes, 2021

Obrázok: Stavebníctvo - stavebná produkcia v okrese Kežmarok
Zdroj: ŠÚ SR, DataCubes, 2021

K roku 2020 bolo rozostavaných celkovo 996 bytov. Priemerná obytná plocha od roku 2018 postupne klesá. V súčasnosti sa je úrovni cca. 83,6 m².

Poľnohospodárstvo

Najväčšiu výmeru ornej pôdy má obec Veľká Lomnica - 965,2 ha a Ľubica s 927,1 ha. V obci Veľká Lomnica dochádza k znižovaniu výmery. K najväčšej % redukcii došlo v obci Stará Lesná a Malý Slavkov. V obci Stráne pod Tatrami ostáva výmera ornej pôdy relatívne stabilná. K poklesu dochádza v sledovanom období aj v prípade obce Huncovce.

Výmera ornej pôdy v ha											
	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020
Huncovce	673,5	673,5	673,4	673,4	673,3	673,3	673,2	672,6	601,1	600,6	600,5
Kežmarok	835,9	835,8	835,4	835,4	834,4	834,4	829,1	829,1	822,5	822,5	822,5
Ľubica	890,6	924,1	923,9	923,9	923,8	923,8	923,2	923,0	927,3	927,1	927,1
Malý Slavkov	287,1	287,1	268,4	232,6	173,3	173,3	173,3	173,3	173,3	173,3	173,3
Mlynčeky	268,2	268,3	274,7	274,8	274,8	274,8	274,7	274,7	274,7	274,7	274,7
Stará Lesná	480,7	473,0	473,0	473,0	473,0	473,0	469,4	469,4	467,7	263,3	263,0
Stráne pod Tatrami	168,9	168,9	168,9	168,9	168,3	168,3	168,2	168,2	168,2	168,2	168,2
Veľká Lomnica	1 124,7	1 124,8	1 118,3	1 119,4	1 118,8	1 118,8	1 115,5	1 113,9	1 113,2	966,4	965,2

Zdroj: ŠÚ SR, DataCubes, 2021

Okres Kežmarok sa zameriava na pestovanie zemiakov a obilnín. V roku 2020 dosiahli hektárové výnosy 21,78 ton a 4,26 ton na ha. V obidvoch prípadoch dochádza k výraznému nárastu hektárovej úrody týchto plodín. Hektárová úroda viacročných krmovín dosiahla cca. 3,88 tony.

Hektárová úroda (t)											
	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020
okr. Kežmarok											
Zrniny spolu	2,75	3,20	3,59	3,69	3,6	3,88	3,78	4,13	3,65	3,65	4,12
Obilniny	2,76	3,65	3,59	3,73	3,67	3,98	3,89	4,2	3,78	3,76	4,26
Olejníny	1,26	1,68	1,82	2,38	2,94	1,81	2,05	1,64	2,27	1,99	2,29
Zemiaky	12,47	18,63	20,41	14,08	13,76	18,36	19,43	20,75	22,92	23,09	21,78
Viacročné krmovin...	3,43	2,91	2,78	3,8	3,5	5,81	4,05	3,14	8,01	4,52	3,88

Zdroj: ŠÚ SR, DataCubes, 2021

Živočíšna výroba

Najvyššiu výmeru trvalých trávnatých porastov, ktoré sú kľúčové z hľadiska živočíšnej výroby má obec Ľubica a mesto Kežmarok. K nárastu TTP došlo v sledovanom období hlavne v obci Stará Lesná (357,1 ha).

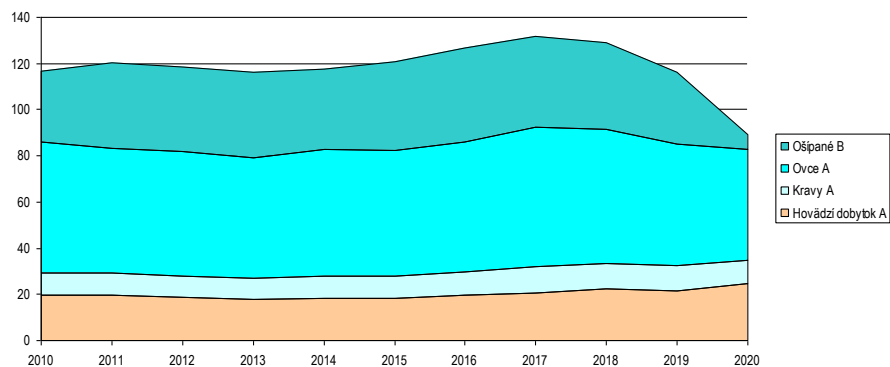
Výmera TTP v ha											
	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020
Huncovce	233,6	235,3	235,3	235,3	235,3	235,3	235,3	235,1	252,8	252,8	248,3
Kežmarok	618,1	618,0	616,0	616,0	616,0	616,0	488,0	487,9	479,4	479,6	478,9
Lubica	947,7	1 285,4	1 285,2	1 285,4	1 285,3	1 285,3	1 285,3	1 284,2	1 292,7	1 292,6	1 292,6
Malý Slavkov	104,8	104,8	92,0	88,3	78,1	78,1	74,6	74,6	74,6	74,6	74,6
Mlynčeky	292,1	291,8	256,0	255,9	255,8	255,8	255,7	255,7	255,6	255,5	255,5
Stará Lesná	186,9	192,6	192,6	192,6	192,6	192,6	190,9	190,9	190,8	357,2	357,1
Stráne pod Tatrami	137,3	137,3	137,3	137,3	137,3	137,3	137,3	137,3	137,3	137,3	137,3
Veľká Lomnica	238,6	237,2	236,9	235,8	235,5	235,5	234,9	234,9	232,4	263,5	263,0

Zdroj: ŠÚ SR, DataCubes, 2021

Z hľadiska živočíšnej výroby sa okres Kežmarok zameriava hlavne na chov hydiny a oviec. Intenzita chovu oviec v sledovanom období postupne klesá. K nárastu došlo v prípade chovu hovädzieho dobytku. Chov ošípaných bol zredukovaný výrazne.

Intenzita chovu na 100 ha A - poľnoh. / B - ornej pôdy											
	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020
okr. Kežmarok											
Hovädzí dobytok A	19,5	19,6	18,9	18	18,4	18,5	19,7	20,8	22,2	21,6	24,5
Kravy A	9,9	9,6	9,1	9,2	9,5	9,6	10,2	11	11,3	11	10,5
Ovce A	56,5	54,2	53,8	51,9	54,8	54,2	55,9	60,6	57,9	52,7	47,6
Ošípané B	30,9	36,9	36,7	36,9	34,9	38,7	41,1	39,2	37,6	31,1	6,6
Hydina B	1 003,10	1 152,00	1 161,70	132,3	128	132,9	134,6	133,4	137,6	135,5	-
Sliepky B	595	1 144,10	1 152,60	121,5	118,4	122,9	124,4	124,1	127,8	125,8	-

Zdroj: ŠÚ SR, DataCubes, 2021

Obrázok: Intenzita chovu

Zdroj: ŠÚ SR, DataCubes, 2021

Nasledujúca tabuľka prezentuje stav a vývoj hospodárskych zvierat v časti UMR okresu Kežmarok. V roku 2020 bolo v okrese 6298 kusov hovädzieho dobytku a 12233 kusov oviec.

Stav hospodárskych zvierat v okrese Kežmarok											
	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020
okr. Kežmarok											
Hovädzí dobytok spolu	4 912	4 869	4 879	4 674	4 792	4 706	5 072	5 350	5 654	5 601	6 298
Kravy	2 196	2 265	2 343	2 384	2 481	2 447	2 628	2 833	2 882	2 846	2 702
Ošípané spolu	4 840	4 763	4 671	4 642	4 518	4 764	4 997	4 785	4 509	3 781	810
Prasnice	88	93	99	100	108	98	94	87	85	97	23
Ovce spolu	13 264	13 462	13 853	13 475	14 250	13 831	14 396	15 566	14 783	13 651	12 233

Bahnice	8 739	9 086	9 437	9 771	10 131	10 186	11 017	11 505	11 053	9 986	9 267
Hydina spolu*	257 399	191 724	147 919	16 637	16 570	16 340	16 363	16 282	16 481	16 470	237
Sliepky*	256 281	190 562	146 762	15 286	15 324	15 120	15 118	15 140	15 309	15 299	168

Zdroj: ŠÚ SR, DataCubes, 2021

Počet oviec v území postupne klesá. K nárastu došlo v prípade hovädzieho dobytku.

V rámci poľnohospodárskej výroby v katastrálnom území obce **Huncovce** pôsobia Poľnohospodárske družstvo podielnikov Kežmarok a súkromne hospodáriaci roľník Ing. Norbert Fassinger (NOFA). Poľnohospodárske družstvo podielnikov Kežmarok - V súčasnosti obhospodaruje 2 300 ha poľnohospodárskej a ostatnej pôdy v katastrálnych územiach Kežmarok, Malý Slavkov, Rakúsy, Mlynčeky, Stráne pod Tatrami, Huncovce, Strážky, Spišská Belá a Tatranská Lomnica. V rastlinnej výrobe na 1300 ha družstvo pestuje hlavne obilniny a to tritikale, pšenicu ozimnú, jačmeň jarný, ovos a krmoviny na ornej pôde. V živočíšnej výrobe sa zaoberá chovom hovädzieho dobytku s dôrazom na chov kráv s trhovou produkciou mlieka s uzavretým obratom stáda. Okrem toho družstvo chová kravy mäsového typu. V súčasnosti má cca 1 000 ks hovädzieho dobytku. Ing. Norbert Fassinger (NOFA) produkuje obilie, ovčie mäso a mlieko v Bio kvalite. Ďalej pokračuje v šlachiteľskom programe oviec a hľadá efektívne a ekonomické postupy v produkcii ovčieho mlieka a zvyšovania úžitkovosti dojných oviec. Od 1.januára 2005 je firma zaradená do ekologického hospodárenia na celej výmere. Z plodín sa pestujú ozimná raž, ozimné pšenice, tritikale, ovos, hrach siaty a peluška roľná. Celá produkcia sa realizuje vývozom do Nemecka, Rakúska, Francúzska v certifikovanej Bio kvalite. Firma sa rovnako zaoberá pestovaním množiteľských plôch pre OSIVO, a.s., Zvolen - Bio osiva. V novembri 2005 začala NOFA s chovom športových koní. V rámci Programu rozvoja vidieka SR 2007 - 2013 firma NOFA podala nový projekt s názvom: Modernizácia hospodárskych dvorov NOFA - Ing. Norbert Fassinger, z týchto finančných prostriedkov sa realizovali opravy budov a nákup strojov, pričom na hospodárskom dvore Huncovce bola realizovaná Modernizácia pozberovej linky na spracovanie obilia (PHSR Huncovce, 2015).

Bývalé JRD **Ľubica** bolo v roku 1973 pričlenené k Poľnohospodárskemu družstvu podielnikov Kežmarok, z ktorého sa odčlenilo v roku 1992. Zaoberalo sa zmiešaným poľnohospodárstvom a v roku 2011 bolo zrušené. Ostatná živočíšna výroba v obci je zastúpená drobným chovateľstvom domácich zvierat pri rodinných domoch (PRO Ľubica 2016 - 2020, 2016).

V minulosti sa vidiecke prostredie vyznačovalo vysokou zamestnanosťou v odvetví poľnohospodárstva. Dnes už to tak nie je. Poľnohospodárstvo má v obci **Malý Slavkov** dlhú tradíciu. Svedčí o tom založenie Jednotného roľníckeho družstva I. typu 18. februára 1950. Spočiatku malo družstvo iba 8 členov. V Košickom kraji v roku 1951 patril Malý Slavkov medzi družstvá s najlepšou organizáciou práce a najlepšimi dosiahnutými výsledkami v žatevných i jesenných poľnohospodárskych prácach. V roku 1973 došlo k zlúčeniu družstiev JRD Kežmarok, Stráne pod Tatrami, Mlynčeky, Rakúsy a Malý Slavkov a vzniklo JRD ČSSP Kežmarok. V súčasnosti orná pôda zaberá až 59 % celkovej rozlohy obce. Na ornej pôde hospodária samostatne hospodáriaci roľníci družstvo obce, ktoré má v prenájme Poľnohospodárske družstvo podielnikov Kežmarok. Na ornej pôde pestujú zemiaky, jačmeň kukuricu a repku olejnú (PHSR Malý Slavkov 2014 - 2020, 2014), .

Pôdne a klimatické podmienky vytvorili aj vo vyšších polohách vhodné prostredie pre pestovanie kultúrnych plodín. Na celej výmere poľnohospodárskej pôdy do roku 1991 hospodáril štátny majetok SLOVOSIVO VŠÚZ Veľká Lomnica — Závod **Stará Lesná**. Avšak transformačnými a privatizačnými procesmi, ktoré nastoluje súčasná agrárna politika a koncepcia rozvoja poľnohospodárstva došlo k zmenám, najmä pokiaľ ide o vlastnícky vzťah k pôde. Zmeny nastali najmä v organizácii PPF, následkom vyčleňovania náhradných pozemkov súkromne hospodáriacim roľníkom. Uskutočňované zmeny majú prirodzene vplyv na celkový charakter krajiny. Poľnohospodárska činnosť sa v súčasnosti zaoberá agroturistikou s malým chovom zvierat. Z hľadiska poľnohospodárskej výroby bola obec zameraná na rastlinnú aj na živočíšnu výrobu. Celý bývalý poľnohospodársky komplex (výrobné stredisko) sa nachádza južne od obce: - maštal pre výkrm dobytku, - ošipáreň, - prípravňa krmív, sklad, - dielňa, - garáže, - byty (PHSR Stará Lesná, 2015).

Primárny sektor v obci **Veľká Lomnica** je zastúpený poľnohospodárstvom a ťažbou štrkov s nadväzujúcou výrobou stavebných materiálov. Poľnohospodárske družstvo Bully Veľká Lomnica prevádzkuje hospodársky dvor pri ceste do Starej Lesnej. Pôvodný hospodársky dvor zemiakárskeho štátneho majetku pri ceste I. triedy (Nový

dvor) a areál bývalého výskumného ústavu (Popradská ulica) sa premenili na podnikateľské zóny s prevádzkami rôzneho druhu výrobných činností, obchodu a skladovania. Poľnohospodársku pôdu obhospodarujú spoločnosti Fekatrans Huncovce a NOFA Huncovce.

Lesníctvo

Najväčšie výmery lesných pozemkov má obec Ľubica s 4693,3 ha. Mesto Kežmarok malo v katastrálnom pzemy výmery lesných pozemkov 587,5 ha. Od roku 2010 ich výmera postupne narastá. Najmenšie výmery má obec Malý Slavkov a Stráne pod Tatrami (87,1 ha).

Výmera lesných pozemkov v ha											
	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020
Huncovce	278,9	278,9	278,9	278,9	278,9	278,9	278,9	278,9	286,8	286,8	286,8
Kežmarok	530,8	530,8	530,7	530,5	530,5	530,5	587,7	587,7	587,7	587,5	587,5
Ľubica	568,7	4 686,1	4 685,9	4 687,0	4 687,0	4 687,0	4 687,0	4 692,0	4 693,3	4 693,3	4 693,3
Malý Slavkov	47,2	47,2	48,0	48,0	48,0	48,0	48,0	48,0	48,0	48,0	48,0
Mlynčeky	123,3	123,3	135,3	135,3	135,3	135,3	135,3	135,3	135,3	135,3	135,3
Stará Lesná	99,2	99,4	99,4	99,4	99,4	99,4	99,4	99,3	99,3	98,2	98,1
Stráne pod Tatrami	87,1	87,1	87,1	87,1	87,1	87,1	87,1	87,1	87,1	87,1	87,1
Veľká Lomnica	114,8	114,8	114,8	114,0	114,0	114,0	114,0	114,0	114,0	114,0	114,0

Zdroj: ŠÚ SR, DataCubes, 2021

V okolí obce **Ľubica** sa nachádzajú prevažne ihličnaté lesy. Celková výmera lesných pozemkov v katastri obce je až 4693 ha. Najväčšími obhospodarovateľmi lesov sú Pozemkové spoločenstvo – družstvo Ľubica, Služby obce Ľubica, s.r.o. a Vojenské lesy a majetky š.p. Pliešovce so sídlom v Kežmarku. Pozemkové spoločenstvo – družstvo Ľubica v rámci zalesňovania a pestovania lesa vysadilo v roku 2015 spolu 76 600 sadeníc lesných drevín na celkovej ploche 18,93 ha, z toho buk – 39 600 ks (6,60 ha) a smrek – 37 000 ks (12,33 ha). Služby obce Ľubica s.r.o. sú obhospodarovateľom lesného majetku Obce Ľubica. Lesný majetok obce o celkovej výmere 2 606 ha je hospodársko-úpravnícky zariadený ako Lesný celok Obecné lesy Ľubica, pre ktorý je spracovaný Lesný hospodársky plán. Podľa tohto plánu sa má priemerne ročne vyťažiť cca 7 000 m³ drevnej hmoty a zalesniť 40 ha holín. V dôsledku permanentného spracovania náhodnej ťažby sú tieto údaje dlhodobo trojnásobne prekračované. Dôsledkom je zaťaž lesnej dopravnej siete bez zodpovedajúcich investícií, vysoké náklady na ochranné opatrenia, pestovné náklady. Naopak, pôsobenie škodlivých činiteľov ako vietor a podkôrny hmyz znižujú priemernú realizačnú cenu dreva. Fenoménom posledných rokov je rozvracanie smrečín, ktoré mali byť 20-30 rokov bez zásahu (PRO Ľubica 2016 - 2020, 2016).

V obci **Malý Slavkov** zohráva lesné hospodárstvo významnú úlohu. Pre obec nemá len hospodársky prínos, ale taktiež ekologický a sociálno-kultúrny. Lesy pokrývajú 48 ha, čo je cca. 9,7 % z celkovej plochy územia. Na území prevládajú ihličnaté porasty. Najväčšie zastúpenie v lesoch obce má : borovica, smrek, smrekovec. Hospodárenie na lesných pozemkoch bolo výrazne poznamenané veternou smršťou 19. novembra 2004, ktorá zničila porasty na približne 90 %. Na lesných pozemkoch hospodári Pozemkové spoločenstvo, Spoločenstvo bývalých urbaralistov a súkromní vlastníci. Lesné pozemky sa nachádzajú na území TANAPU, preto ťažba musí byť vykonávaná v súlade s pravidlami štátnej ochrany prírody (PHSR obce Malý Slavkov, 2014).

Pôdny vegetačný kryt na území katastra obce **Stará Lesná** reprezentujú najmä lesné a brehovú porasty. Lesné porasty v katastri obce sú obhospodarované z väčšej miery Štátnymi lesmi Tatranského národného parku. Lesy sa nachádzajú v dobrej kondícii (PHSR Stará Lesná, 2015).

Lesy sa na území katastra obce **Stráne pod Tatrami** nachádzajú vo viacerých menších či väčších fragmentoch nerovnomerne v území. Najviac sú rozšírené v západnej časti, kde zbiehajú z dvoch výbežkov Tatier. Lesy patria do prevažne do 5 lvs, spadajú do lesnej oblasti Popradskej kotliny, Tatranského predhoria. Prevažujúcim hospodárskym súborom lesných typov je HSLT 545 Podmáčané smrečiny s jedľou, HSLT 541 Živé smrekové jedliny a HSLT 525 Kyslé smrečiny s jedľou. Dlhoročným vplyvom človeka je ich dnešná tvár výrazne pozmenená, prirodzené lesné porasty sa tu dnes nevyskytujú. Prevažujú lesy hospodársko-produkčného

charakteru s drevinovou skladbou zmenenou v prospech borovice a smreka, často až monokultúrneho charakteru. Na stave lesov sa výrazne podpísala kalamita z r. 2004, kde bola prevažná väčšina porastov vyvrátená. Dnes sú na týchto miestach obnovené sadbou a čiastočne z prirodzenej obnovy mladiny. Aj v nich prevláda smrek a borovica z ostatných drevín je hojná jarabina, čremcha, smrekovec, javor horský, breza či osika. Úplne absentuje jedľa, ktorá v minulosti sa najvýraznejšie podieľala na druhej skladbe drevín. Významným problém je neustále poškodzovanie lesov nelegálnym výrubom obyvateľmi rómskej osady. Výmera lesných porastov je 101 ha. Lesnatosť katastrálneho územia je nízka a dosahuje 24%. Lesy v území sú v súčasnosti zaradené výlučne do kategórie lesov osobitného určenia podľa písmena e) lesy v chránených územiach. Dôvodom je výskyt v ochrannom pásme TANAPu. Lesný pôdny fond patrí do LHC Vysoké Tatry, a jedného lesného celku LC Kežmarské Žľaby. Obhospodarovanie lesov sa riadi lesným hospodárskym plánom, novšie programom starostlivosti o lesy. Pre LC Kežmarské Žľaby je platný na r. 2007-2016. Lesný hospodársky plán určuje záväzné ukazovatele pre hospodárenie v lese ako výšku ťažby rubnej a výchovnej a drevinové zloženie pri zalesňovaní (ÚPN, 2020).

Zhrnutie problémov a pozitív

pozitíva	problémy
Narastajúci počet podnikateľských subjektov - fyzických osôb v okrese Kežmarok - nárast od roku 2017 na 4786 subjektov,	Kolíšavý, nestabilný vývoj počtu fyzických osôb v meste Kežmarok,
Dominantné postavenie textilného a drevárskeho priemyslu (Tatralan),	Menej rozvinuté hospodárstvo v okrese Kežmarok,
Existencia podnikov v oblasti strojárskych výroby (Tatrapoma, a.s., Hengster, s.r.o.,	Výrazný pokles podnikateľských subjektov v roku 2015,
Tradícia potravinárskej výroby (Tatranská mliekareň, Podtatranská hydina, a.s., Vajex, a.s.),	Pokles podnikateľských subjektov - živnostníkov v oblasti poľnohospodárstva,
Rozvinutá poľnohospodárska rastlinná a živočíšna výroba - hovädzí dobytok a ovce,	Výrazný nárast podnikateľských subjektov so zahraničnou účasťou - nárast o cca. 100 % 2019/2020
Od roku 2018 narastajúci počet podnikateľov fyzických osôb vo všetkých obciach UMR v okrese Kežmarok,	Nerozvinutý sektor výroby v mnohých obciach UMR,
Narastajúci počet právnických osôb v regióne (do roku 2020 - 1653 právnických osôb),	Problematická štruktúra obyvateľstva vybraných obcí a ich satelitov ako bariéra rozvoja vybraných oblastí hospodárstva - cestovný ruch,
Permanentný nárast ziskových právnických osôb v meste Kežmarok od roku 2010,	Negatívne poznačené lesné hospodárstvo (veterná kalamita v roku 2004,
Výrazný nárast subjektov podnikateľského sektora v obciach Ľubica a Veľká Lomnica	Negatívny dopad sociálne neprispôsobivých obyvateľov na lesné hospodárstvo,
Výrazný nárast podnikateľských subjektov - fyzických osôb v oblasti stavebnej výroby (1957 v roku 2020),	Obmedzenia rozvoja hospodárskych činností v súvislosti s existenciou národného parku TANAP a ostatných chránených území,
Nárast podnikateľských subjektov - právnických osôb v oblasti poľnohospodárstva a lesníctva (84 v roku 2020)	Negatívny dopad legislatívy EÚ na rastlinnú a živočíšnu výrobu,
Relatívne stabilná štruktúra podnikov vo veľkostnej skupine do 249 zamestnancov	Slabá podpora poľnohospodárskej produkcie zo strany štátu a EÚ,
Narastajúci počet malých podnikov do 49 obyvateľov,	Negatívne dopady environmentálnych noriem na tunajšiu výrobu,
Stabilná štruktúra veľkých zamestnávateľov s 250 a viac zamestnancami - Hengster, s.r.o., Podtatranská hydina, Plastiflex Slovakia, spol. s.r.o.,	
Etablované podniky v oblasti výroby elektrických kontrolných zariadení, vo výrobe plastov a kovových výrobkov a v spracovaní hydiny a mlieka	
Plochy priemyselnej výroby a malovýroby sú v meste Kežmarok koncentrované v juhovýchodnej a severozápadnej časti	
Rýchla dostupnosť na diaľnicu D1, Iestisko Poprad a železničnú dopravu,	
Rozvinutá výrobná sféra v obci Veľká Lomnica,	
Relatívne stabilná stavebná produkcia,	
Nárast hektárovej úrody zemiakov a obilnín	
Živočíšna výroba zameraná na chov hovädieho dobytku, oviec a hydiny,	
Oľnohospodárske podniky v obciach Huncovce, Ľubica, Malý Slavkov, Veľká Lomnica,	
Rozvinutá lesohospodárska a drevárska výroba,	

Prioritnou oblasťou riešenia v UMR v lokalite okresu Kežmarok je skvalitnenie dopravnej dostupnosti mesta, obcí, ako aj stredísk cestovného ruchu. Priemysel je potrebné lokalizovať a ďalej rozvíjať v už existujúcich priestoroch hlavne väčších sídel, ako je okresné mesto Kežmarok a väčšie obce s dobrou dostupnosťou na hlavnú dopravnú tepnu D1 a železničnú infraštruktúru. Ostatné obce je potrebné rozvíjať v smere doplnkových služieb základnej

ponuky cestovného ruchu, ktorú ponúka národný park Vysoké Tatry. Dôležitou súčasťou tejto časti UMR je lesné hospodárstvo a drevovýroba. V tomto smere je potrebné uplatňovať ekologické a trvalo udržateľné prístupy. Významná je v tomto prípade aj poľnohospodárska produkcia zameraná na rastlinnú a živočíšnu výrobu. Určité oblasti poľnohospodárskej produkcie, lesníctva a drevovýroby je potrebné v rozumnej miere integrovať do komplexnej ponuky cestovného ruchu. Na druhej strane je potrebné zabrániť kolízii poľnohospodárskej výroby a služieb cestovného ruchu (napr. kolízia živočíšnej výroby a jej negatívnych externalít). Do budúcnosti je potrebné riešiť aj integrovaný prístup k budovaniu atraktivít cestovného ruchu a pridruženej obslužnej infraštruktúry. Ďalšími prioritami bude podpora využívania obnoviteľných a alternatívnych zdrojov energií, znižovanie energetickej náročnosti budov, dostavba kľúčovej dopravnej infraštruktúry významnej z hľadiska UMR.